

IZVJEŠTAJ

O RADU GONG-a

2010.

Izveštaj napisali

Jelena Berković, Suzana Jašić,
Iva Knešaurek, Irena Pereša, Sandra
Pernar, Mirela Travar i Dragan Zelić

IZBORNI SUSTAV

PROGRAM IZBORNI SUSTAV UKLJUČUJE GONG-OVE AKTIVNOSTI U VEZI IZBORA KOJIMA JE CILJ PRIDONIJETI TOME DA HRVATSKI IZBORNI SUSTAV DOSEGNE VISOKE DEMOKRATSKE STANDARDE KOJI ĆE OSIGURATI TRANSPARENTNOST I POLITIČKU PARTICIPACIJU SVIH INFORMIRANIH DIONIKA.

1. Promatranje izbora

GONG redovito prati rad tijela zaduženih za provedbu i organizaciju izbora, kao i samu izbornu kampanju, te potiče, organizira i educira građane Hrvatske da kao nestranački promatrači nadgledaju tijek izbornog procesa radi sprječavanja i/ili otkrivanja kršenja izbornog zakona i pravila, izvještavanja javnosti i jačanja povjerenja građana u izborni proces.

GONG je i tijekom 2010. godine uspješno surađivao s tijelima nadležnima za organizaciju izbora u Hrvatskoj u vezi drugog kruga predsjedničkih izbora i za izvanredne lokalne izbore.

Predsjednički izbori 2010. (drugi krug)

GONG je tijekom drugog kruga predsjedničkih izbora, kao i tijekom prvog kruga izbora, pratio cjelokupni izborni postupak, s naglaskom na:

- **praćenje rada institucija nadležnih za izborni proces** (Državno izborno povjerenstvo, Ministarstvo uprave, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, diplomatska i konzularna predstavništva RH, Agencija za elektroničke medije),
- **praćenje financiranja izbornih kampanja** (primjena pravila, poštivanje demokratskih standarda te praćenje troškova oglašavanja)
- **praćenje medijske kampanje s ciljem analize sadržaja poruka i kampanja predsjedničkih kandidata kroz projekt „Ad Watch“** (u suradnji sa studentima Fakulteta političkih znanosti, smjera Politički marketing).

GONG je **birače i biračice redovito informirao i educirao o izbornom procesu kroz svoje internetske stranice www.gong.hr te medije**, objavom informacija i izvještaja. U tu svrhu izrađeno je i nekoliko vodiča koji su objavljeni na internetskim stranicama: **Vodič kroz predsjedničke izbore, Vodič kroz popise birača i glasanje izvan mjesta prebivališta, Vodič za kandidate, Vodič za financiranje kampanja te priručnici za stranačke i nestranačke promatrače.**

Dodatno, GONG je u cilju što boljeg promatranja izbornog procesa svim izbornim stožerima predsjedničkih kandidata ponudio besplatnu edukaciju o promatranju izbora na koju se odazvao samo izborni stožer Nadana Vidoševića.

Predsjedničke izbore u cijeloj Republici Hrvatskoj promatralo je **55 mobilnih timova** na uzorku od 10% biračkih mjesta odabranih statističkom metodom, **u Bosni i Hercegovini 11 mobilnih timova** te

promatrači u **Njemačkoj** (samo drugi krug), **SAD-u i Švicarskoj**. GONG je zaprimio izvještaje s 758 biračkih mjesta u prvome i 710 u drugome izbornome krugu.

Ocjena GONG-a je da su izbori organizirani i provedeni korektno. Zamijećen je napredak u radu od strane većine institucija nadležnih za izborni proces, osim Ministarstva uprave, koje je svojim djelovanjem učinilo korak unatrag. Izborni proces nije bio u potpunosti transparentan zbog manjkavosti u regulaciji financiranja izbornih kampanja, a neadekvatnost izborne regulacije uočena je i što se tiče ponašanja medija i kandidata tijekom izborne kampanje.

Predizborno razdoblje bilo je obilježeno nedoumicama u vezi provedbe izbora koje se posljednjih nekoliko godina uglavnom ponavljaju - pitanja ažurnosti popisa birača u inozemstvu, primjene propisa o financiranju izbornih kampanja, obaveze medija. Predstavnici GONG-a u više su navrata u javnim nastupima isticali potrebu promjene i poboljšanja propisa (tehnička provedba izbora, ažuriranje popisa birača, financiranje kampanja, obveze medija, informiranost i edukacija birača, usklađivanje ostalih zakona) s ciljem povećanja transparentnosti i legitimnosti. Pri tome je naglašeno kako interes dionika za izbore samo ili uglavnom u vrijeme izbora, rezultira ponavljanjem istih tema i problema za svake izbore. Uvažavajući taj problem, GONG je organizirao **okrugli stol koji je otvorio Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske, a** na kojem su raspravljani neki od spomenutih problema, a o kojemu više detalja donosimo u nastavku izvještaja.¹

Ipak, opća je ocjena GONG-a da su izbori većinom provedeni u demokratskoj atmosferi koja je biračima omogućila ostvarivanje njihovog biračkog prava, a sudionici izbora bili su u velikoj mjeri informirani o svojim pravima i obvezama. Izborna kampanja bila je fokusirana na niz različitih tema koje se ne tiču izravnih ovlasti predsjednika Republike, a zbog loše regulacije medijske kampanje te činjenice da regulatorna tijela ne raspolažu konkretnim alatima za sankcioniranje, u određenim trenucima kampanja je prelazila granicu dobrog ukusa. Regularnost financiranja izbornih kampanja bilo je teško pratiti, o čemu više navodimo u nastavku izvještaja.²

Tijekom trajanja izbornog procesa i pred njegov početak, GONG je održao više sastanaka s predstavnicima Misije OEES/ODIHR-a koji su također, ograničeno promatrali izbore u Hrvatskoj te su neke od primjedbi GONG-a na provedbu izbora, našle svoje mjesto i u izvještajima OEES/ODIHR-a.

Konačni izvještaj GONG-a o predsjedničkim izborima objavljen je na www.gong.hr.

Izvanredni izbori za Općinsko vijeće Starih Mikanovaca

U lipnju 2010. održali su se izvanredni izbori za Općinsko vijeće Starih Mikanovaca u Vukovarsko-srijemskoj županiji. GONG je promatrao izvanredne izbore akreditirajući dva promatrača koji su u mobilnom timu pratili izbore na biračkim mjestima u općini. Značajnije nepravilnosti nisu bile zabilježene.

Izbori u drugim zemljama

Ukrajina: kao dio ENEMO misije u siječnju 2010. 20 GONG-ovih promatrača promatralo je 1. krug, a u veljači 2. krug predsjedničkih izbora u Ukrajini. Dvije osobe iz GONG-a sudjelovale su u misiji kao dugoročni promatrači (LTO), odnosno regionalni koordinatori promatrača.

Kosovo: u sklopu ENEMO misije u prosincu 2010. godine GONG je uputio 11 promatrača koji su

1 U dijelu u vezi inicijativa za izmjenu i poboljšanje izbornog zakonodavstva, točka 6.

2 U dijelu u vezi inicijativa za izmjenu i poboljšanje izbornog zakonodavstva, točka 3.

promatrali prijevremene parlamentarne izbore.

Kirgistan: Irena Pereša je u listopadu sudjelovala u ENEMO misiji za parlamentarne izbore 2010. u Kirgistanu kao kratkoročni promatrač.

Moldavija: Anton Finderle je u studenome promatrao parlamentarne izbore u Moldaviji kao kratkoročni promatrač (STO) u sklopu misije OESS/ODIHR-a.

Bjelorusija: Dragan Zelić je u prosincu sudjelovao u OESS/ODIHR misiji promatranja predsjedničkih izbora kao kratkoročni promatrač.

2. Inicijative za izmjenu i poboljšanje izbornog zakonodavstva

GONG izrađuje komparativne analize izbornog zakonodavstva, potiče javne rasprave te aktivno zagovara izmjene i poboljšanje izbornog zakonodavstva Republike Hrvatske, s ciljem dostizanja zapadnoeuropskih standarda.

Tijekom izvještajnog razdoblja bavili smo se sljedećim:

1. Suradnja s Državnim izbornim povjerenstvom (DIP)

Tijekom drugog kruga predsjedničkih izbora te tijekom 2010. godine GONG je aktivno pratio rad DIP-a.

GONG je prisustvovao sjednicama DIP-a na kojima se dodatno informirao o njegovom radu, a i uputio je DIP-u određeni broj pitanja u vezi pojašnjenja organizacije i provođenja izbora pismenim putem. Suradnja GONG-a s izbornim tijelima na svim razinama bila je korektna, uz grube iznimke i nerazumijevanje od strane pojedinih izbornih tijela.

Jedan od značajnijih problema na **predsjedničkim izborima** bio je glasanje izvan mjesta prebivališta u drugom krugu. DIP je u nekoliko navrata službeno zatražio od Ministarstva uprave da se omogući glasanje biračima koji će se nalaziti izvan mjesta prebivališta u 2. krugu, a nisu se do 12. prosinca registrirali za glasanje izvan mjesta prebivališta. Ova DIP-ova inicijativa potvrdila je i GONG-ove zahtjeve prema MU-u u vezi ovog pitanja.

GONG je u svojim javnim nastupima naglašavao činjenicu kako je **izostala sveobuhvatnija kampanja informiranja i edukacije birača** od strane DIP-a na što je upozorila i Ograničena promatračka misija OESS-a.

Dodatno, kako bi se izbjegle nejasnoće na izborni dan te u cilju potpunog i vjerodostojnog izvještavanja o rezultatima **predsjedničkih izbora**, GONG je pozvao DIP da se oglasi i upozori medije da na primjeren način objavljuju izlazne ankete (exit polls), tj. da pozovu medije da educiraju gledatelje o značenju izlaznih anketa i rezultata tih anketa, što je DIP i učinio.

S obzirom na uvjete rada, opseg posla, pravni okvir kojim mnoge stvari nisu bile regulirane, ocjena je GONG-a da je DIP organizirao i proveo predsjedničke izbore na korektan i transparentan način, postavljajući više standarde, a zamijećen je i napredak u organizaciji izbora u inozemstvu. No, pred DIP-om stoje brojni izazovi u narednom razdoblju u kojem bi se trebao dodatno angažirati i etablirati kao neovisno, stručno i profesionalno tijelo koje pokreće i provodi izbornu reformu te podiže razinu educiranosti, povjerenja i participacije građana u izbornom procesu. Od DIP-a se očekuje proaktivno

djelovanje i u razdoblju kad nema izbora. Te će aktivnosti GONG-a u narednom razdoblju biti dodatno usmjerene na praćenje rada DIP-a i u tom smislu.

GONG je nakon izbora poticao javne rasprave o problemima rada DIP-a organizirajući zajedno s Fakultetom političkih znanosti **okrugle stolove**³, a na kojima su sudjelovali i predstavnici DIP-a. Na većini okruglih stolova otvaralo se pitanja daljnje profesionalizacije DIP-a kao i potrebe ulaganja dodatnih napora za proaktivno djelovanje.

Tijekom 2010. godine GONG je nastavio pratiti rad DIP-a s ciljem izrade **izvještaja u sjeni o radu DIP-a**.

2. Popisi birača

GONG je tijekom izvještajnog razdoblja pratio probleme u vezi popisa birača kroz predsjedničke izbore 2010. (drugi krug) te kroz najavljene promjene Zakona o prebivalištu i boravištu građana.

GONG je nakon drugog kruga **predsjedničkih izbora** obavio uvid u izborne materijale s biračkih mjesta u inozemstvu pri čemu je primijećen određen broj mogućih preminulih osoba u popisima birača. Ipak, taj broj se čini manji nego na prethodnim izborima.

Za predsjedničke izbore, GONG je javno pozvao MU da između dva kruga izbora **omogući izdavanje potvrdi biračima za glasanje izvan mjesta prebivališta u 2. krugu**, međutim MU je to odbio mada je iz objašnjenja vidljivo da su važeće odredbe Zakona o popisima birača sadržajno iste onima koje su se primjenjivale za izbore 2000. i 2005. te da je tek nedostajalo volje od strane MU da to omogući. GONG je, dodatno, MU-u uputio **nekoliko upita u vezi vođenja popisa birača i podataka o glasanju van mjesta prebivališta**, a i na druge načine propitivao rad MU (primjerice, upitom u vezi pružatelja informatičkih usluga za vođenje popisa birača).

Jedan od problema u popisima birača proizlazi iz **problema fiktivnih prebivališta** koji se može riješiti poboljšanjima Zakona o prebivalištu, a što bi pridonijelo sređivanju popisa birača. Početkom 2010. godine Vlada je predložila izmjene Zakona o prebivalištu, a Zakon je pisan bez javne rasprave i konzultiranja sa stručnom javnosti. GONG je izradio analizu predloženih promjena te svoje komentare i prijedloge poslao Hrvatskom saboru, Vladi, političkim strankama i ostalim zainteresiranim dionicima.

Prijedlog **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu građana** uglavnom je bio istovjetan Prijedlogu predloženome 2005. godine, kad je isti, zbog žestokog protivljenja domaće i međunarodne javnosti, među kojima i GONG-a, povučen iz saborske procedure. Osim toga, Prijedlog je vrlo nejasan i predviđa se donošenje po hitnom postupku, što može imati vrlo opasne posljedice.

Nejasne i Prijedlogom nepropisane procedure otkrivanja, utvrđivanja i dokazivanja namjere građana da se trajno nasele, po službenoj dužnosti MUP-a ili na prijedlog lokalnih i regionalnih vlasti te osoba koje imaju pravni interes, otvaraju mogućnost manipulacija i selektivne primjene Zakona u nekim lokalnim sredinama.

Kako bi se donio kvalitetan Zakon o prebivalištu i boravištu građana i na taj način pročistile evidencije prebivališta i popisa birača, nužna je prethodna javna rasprava svih zainteresiranih dionika te dogovor međudržavnim ugovorima o razmjeni podataka o prebivalištim hrvatskih državljana u susjednim državama.

³ Više u nastavku izvještaja u ovome dijelu, pod točkom 6., ali i u narednom poglavlju o projektu „20 godina izbora u RH“

Dugoročno je potrebno ustrojiti jedinstvenu državnu bazu podataka kako bi svi podaci bili u jednoj središnjoj evidenciji, a ne kao što je sada slučaj da postoji nekoliko baza podataka (prebivalište, popis birača, podaci porezne uprave, HZZO-a...), manje ili više ažuriranih.

Ugovor o vođenju popisa birača

GONG već godinama prati kvalitetu vođenja popisa birača, a od Ministarstva uprave ne uspijeva dobiti ugovore između Ministarstva uprave i tvrtki koje tehnički i informatički vode državne matice, pa tako i popise birača.

Tako je Ministarstvo uprave odbilo GONG-u dostaviti na uvid preslike ugovora između Ministarstva uprave i tvrtke APIS IT iz Zagreba kojim se ugovaraju poslovi redovnog održavanja postojećeg sustava državnih matice i popisa birača smatrajući kako je cijeli ugovor zaštićen kao intelektualno vlasništvo i tajan. GONG je pak u svojoj tužbi pred Upravnim sudom tvrdio da ugovori sklopljeni između privatnih tvrtki i državnih tijela ne mogu biti zaštićeni i tajni jer se radi o javnim poslovima te bi javnost morala imati pravo uvida u ugovore, osim u onom dijelu teksta koji predstavlja intelektualno vlasništvo.

Upravni sud je ocijenio kako je Ministarstvo dužno GONG-u dati na uvid onaj dio ugovora o održavanju i tehničkoj podršci postojećeg informacijskog sustava državnih matice i popisa birača te izradi novog informacijskog sustava popisa birača koji se ne odnosi na pravo intelektualnog vlasništva.

GONG je tijekom izvještajnog razdoblja imao značajne medijske nastupe u vezi popisa birača u svim dnevnim novinama, kao i na vodećim televizijskim postajama i portalima.

3. Financiranje izbornih kampanja i političkih stranaka

GONG je nastavio s aktivnostima zagovaranja unaprjeđenja Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata kroz praćenje transparentnosti financiranja izbornih kampanja na predsjedničkim izborima 2010., ali i kroz analizu godišnjih financijskih izvještaja političkih stranaka za 2009. godinu te kroz predlaganje poboljšanja tijekom pisanja novog Zakona od strane Ministarstva uprave.

Predsjednički izbori 2010. (drugi krug)

GONG i Transparency International Hrvatska (TIH) su tijekom izbora pozivali sve kandidate da sukladno Zakonu:

1. čim prije javno objave iznose koje namjeravaju potrošiti u kampanji;
2. najkasnije 7 dana prije održavanja izbora javno objave i dostave DIP-u prijevremena izvješća o visini i izvorima sredstava prikupljenih za troškove izborne promidžbe te imena donatora;
3. najkasnije 15 dana nakon održavanja izbora javno objave i dostave DIP-u podatke o visini i izvorima sredstava utrošenih za izbornu promidžbu te visinu i strukturu troškova u kampanji.

Mediji, a posebice nacionalne TV, radio i novinske kuće pozvane su da u višem cilju transparentnosti izbora javno objave cjenike svojih usluga oglašavanja za kampanju te iznos ukupnih troškova uplaćenih za izbornu promidžbu svakog kandidata i time odigraju svoju korektivnu ulogu.

Oba kandidata u drugom krugu su dostavila DIP-u svoje prijevremene izvještaje o visini i izvorima sredstava prikupljenima za troškove izborne promidžbe kao i završne izvještaje, međutim, kandidat Bandić je javno izjavio da nije siguran tko će pokriti veliki dio troškova njegove kampanje. Slijedom toga veliki dio donatora kandidata Bandića ostao je nepoznat.

I uz iznimno kvalitetan pravni okvir vrlo je **teško nadzirati transparentnost financiranja izbornih kampanja**, a posebno je teško kada je, kao što je slučaj u Hrvatskoj, pravni okvir nedostatan i manjkav. Postojeća pravna regulativa nije omogućila nadzor financijskih izvještaja, posebice s obzirom na tumačenja nadležnih institucija⁴, tako da su kandidati mogli navoditi iznose prihoda i rashoda znajući da navedeno niti jedna institucija neće provjeravati. Ovakva situacija u direktnoj je suprotnosti s, od svih stranaka i kandidata, proklamiranom borbom protiv korupcije, što ukazuje na diskrepanciju između riječi i djela političke elite, a što je i GONG naglasio u izvještaju o predsjedničkim izborima.

GONG i TIH pokušali su pratiti vrijednosti oglašavanja u TV programima i tiskovinama, bez izračuna ostalih troškova poput:

- vanjskog oglašavanja, oglašavanja na nacionalnim i lokalnim radio postajama, lokalnim TV postajama, oglašavanja u BiH te internet oglašavanja,
- uredskih troškova (najam, režije, telefon, poštarina),
- troškova dizajna, pripreme, tiskanja te nabave promotivnih materijala,
- organiziranja skupova (najam pozornice, razglasa, prostora, izvođača),
- putnih troškova i smještaja,
- ugovora o radu, djelu, autorskih i studentskih ugovora,
- troškova volontera.

Praćena je količina oglašavanja od početka službene kampanje 19. studenoga 2009. do 10. siječnja 2010. putem agencije MEDIApuls koja je bilježila količinu i trajanje **spotova na 4 nacionalne TV postaje**, praćeni su **oglasi u svim dnevnim novinama (13) te tjednicima, dvotjednicima, mjesečnicima (49)**. Potrebno je naglasiti kako se radi o bruto vrijednost zakupljenog oglasnog prostora, tj. **dodatni komercijalni popusti** na količinu i plaćanje unaprijed, **nisu bili uključeni**. Također, u kalkulaciju vrijednosti oglašavanja **nije bilo uključeno doniranje oglasa od strane poduzeća ili drugih subjekata**. Takvi oglasi i popusti trebali su biti iskazani kao donacija i navedeni u izvještajima. U procjenu vrijednosti oglašavanja **nisu bili uključeni troškovi PDV-a, ako ih je bilo**.

Prije 2. kruga izbora, 7. siječnja 2010. GONG i TIH objavili su vrijednosti oglašavanja za dva kandidata u 2. krugu. Vrijednosti se odnose na period **do 3. siječnja 2010**⁵.

Kandidat	Ukupno
Milan Bandić	9.589.142,60 kn
Ivo Josipović	3.937.365,20 kn

GONG i TIH su 29. siječnja 2010. predstavili **konačne procjene vrijednosti oglašavanja** u kampanji za sve кандидате. Da bi se dobio iznos ukupnih stvarnih troškova kampanje, troškovima oglašavanja treba pribrojiti i ostale gore spomenute troškove kampanje⁶.

⁴ Iako je donesen Zakon o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata (NN br. 01/07), GONG je dobio mišljenja Državnog ureda za reviziju i MU-a koja su ukazivala da se navedeni Zakon ne primjenjuje na nezavisne кандидате na predsjedničkim izborima jer je na snazi Zakon o financiranju izborne promidžbe za izbor predsjednika Republike Hrvatske (NN br. 105/04). Zakon o financiranju izborne promidžbe za izbor predsjednika Republike Hrvatske sastoji se od 7 članaka i potpuno je kozmetičke naravi te, uz to što ima brojne druge nedostatke, ne propisuje nikakve sankcije.

⁵ Detaljnije na <http://www.gong.hr/news.aspx?newsID=3264&pageID=191>

⁶ Detaljnije na <http://www.gong.hr/news.aspx?newsID=3335&pageID=191>

Kandidat	Ukupno
Milan Bandić	12.840.922,00 kn
Ivo Josipović	6.449.953,80 kn
Dragan Primorac	5.276.427,40 kn
Nadan Vidošević	4.120.440,16 kn
Andrija Hebrang	3.730.713,40 kn
Vesna Pusić	352.519,00 kn
Miroslav Tuđman	282.581,00 kn
Damir Kajin	206.011,20 kn
Vesna Škare Ožbolt	174.296,00 kn
Boris Mikšić	140.510,00 kn
Josip Jurčević	60.431,00 kn
Slavko Vukšić	35.044,00 kn

Ovi podaci ukazuju na nerazmjer kod nekih kandidata, između službeno prijavljenih ukupnih troškova u kampanji i procjena vrijednosti oglašavanja koji predstavlja samo dio ukupnih troškova kampanje.

Donošenje novog Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe

Ministarstvo uprave je u svibnju 2010. predložilo novi Zakon o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, a u prosincu 2010. poboljšanu verziju Zakona. Obje verzije Zakona pisane su bez javne rasprave i konzultiranja sa stručnom javnosti. GONG je izradio analizu predloženih promjena i javno objavio svoje komentare i prijedloge koje je poslao Ministarstvu uprave, a neke od prijedloga Ministarstvo uprave je prihvatilo.

GONG je nakon posljednje verzije Zakona zaključio kako je napravljen značajan iskorak prema doseganju međunarodnih standarda i boljem reguliranju ove problematike no neka važna područja i dalje ostaju nedovoljno kvalitetno regulirana.

Pozitivnu stranu Prijedloga Zakona predstavlja detaljnije reguliranje financiranja izborne kampanje, uvođenje šireg spektra sankcija za kršenje Zakona, uvođenje ograničenja na potrošnju te smanjenje visine dozvoljenih donacija, što su i preporuke Vijeća Europe.

Međutim, i dalje **ostaje nekoliko problema koje je potrebno bolje urediti:**

- 1)** Prema aktualnom prijedlogu, Državno izborno povjerenstvo (DIP) može izricati samo administrativne sankcije. Kako bi DIP mogao obavljati učinkovit i neovisan nadzor te izricati sankcije, treba proširiti njegove odgovornosti i osigurati mu mogućnost izricanja jačih sankcija i to tijekom predizborne kampanje, dakle i prije izbora.
- 2)** Prema novom Zakonu o HRT-u, HRT ne mora objaviti cjenik oglašavanja tijekom izborne promidžbe, čime se sprječava transparentnost i smanjuje vjerodostojnost informacija u službenim izvještajima

stranaka i kandidata o troškovima izbornih kampanja. K tome, sprječava se neovisni nadzor nad troškovima kampanja, kao i utvrđivanje stvarne ravnopravnosti kandidata i stranaka pred medijima, čime se dovodi u pitanje smisao samoga Zakona. Zakonom je potrebno uvesti obvezu svim medijima da objave cjenike oglašavanja tijekom izborne kampanje, iznose koje su primili od političkih stranaka i kandidata za oglašavanje te popuste koje su im odobrili.

Detaljniji komentari na Prijedlog Zakona mogu se pronaći na internetskim stranicama www.gong.hr kao i u brojnim izbornim izvještajima i preporukama koje GONG izrađuje u posljednjih 10 godina.

Godišnji financijski izvještaji stranaka

GONG je tijekom godine **pratio objavljivanje godišnjih financijskih izvještaja političkih stranaka**, a nakon što je Hrvatski sabor javno objavio nalaze o provedenoj reviziji godišnjih izvještaja, izradio je **i kratku analizu najčešće utvrđenih prekršaja u poslovanju političkih stranaka kao i prekršaje učinjene sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.**

GONG je nakon obavljene analize zaključio kako postoji **određeni napredak u odnosu na 2008. godinu, no ostaje pitanje hoće li stranke i zastupnici koji su kršili propise biti sankcionirani za kršenje.**

Početnim uvidom u nalaze Državne revizije vidljiv je određeni napredak u ocjeni Državnog ureda za reviziju. U 2009. godini 8 stranaka je dobilo bezuvjetno mišljenje, a njih 3 (HSLŠ, HSU, SDSS) uvjetno, gore mišljenje što je bolje nego u 2008. godini kad je 5 stranaka (HNS, HSLŠ, HSU, HDSSB, SDSS) dobilo uvjetno mišljenje.

GONG je u svojim reakcijama istaknuo da su političke stranke stupovi demokracije i njihovo demokratsko i odgovorno djelovanje od iznimne je važnosti za razvoj demokracije u Hrvatskoj. Transparentnost financiranja političkih stranaka i razumno upravljanje državnim i lokalnim novcem, tj. novcem svih poreznih obveznika, doprinosi osnaživanju povjerenja javnosti u političke stranke i u demokraciju.

Kao i prošle godine, nameće se pitanje potrebe pokretanja prekršajnih postupaka i utvrđivanja odgovornosti onih koji su propise ipak prekršili. To bi dovelo da daljnjeg povećanja transparentnosti i omogućilo razlikovanje manjih prijestupa od neodgovornog poslovanja.

GONG je tijekom 2010. izradio analizu godišnjih financijskih izvještaja političkih stranaka od 2003. do 2009. godine, u vezi iznosa prihoda iz nepoznatih izvora i ostalih izvora, a u svjetlu afera povezanih sa sumnjivim financiranjem HDZ-a. Analiza je dostupna na www.gong.hr.

Zabrinjavajući su visoki iznosi iz nepoznatih izvora i ostalih prihoda kao i udio te vrste prihoda u ukupnim prihodima pojedine političke stranke u čemu prednjači HDZ. Naime, za iznose prikazane pod nepoznatim izvorima i pod ostalim prihodima javnost ne zna porijeklo novca.

Napominjemo da se radi samo o iznosima koji su javno prikazani u službenim godišnjim financijskim izvještajima političkih stranaka.

Analiza izvještaja Državnog ureda za reviziju o financijskim izvještajima kandidata s lokalnih izbora 2009.

GONG je tijekom 2010. reagirao na izvještaj Državnog ureda za reviziju koji je revidirao financijske izvještaje kandidata s lokalnih izbora 2009. godine. GONG je pozvao da se pokrenu postupci protiv kandidata koji nisu poštovali zakon i objavili financijske izvještaje.

S obzirom da određeni broj kandidata i zamjenika kandidata nije dostavio Završno izvješće nadležnom izbornom povjerenstvu, Državni ured za reviziju je uputio 1 280 dopisa kandidatima i zamjenicima kandidata sa zahtjevom za dostavu izvješća. Iako je Zakonom propisana obveza dostave, **i nakon upućenih dopisa, 234 kandidata nije dostavilo Završno izvješće, od kojih je 9 izabrano za nositelje izvršnih ovlasti, a 124 je ostvarilo pravo na naknadu troškova izborne promidžbe u prvom izbornom krugu i 24 u drugom izbornom krugu.**

Od ukupno 1 997 kandidata, 1 763 ili 88,3% je dostavilo, a 234 ili 11,7% kandidata nije dostavilo Završno izvješće. U zakonski propisanom roku (14 dana nakon objave rezultata izbora) dostavljeno je 870 ili 49,3%, a **izvan propisanog roka 893 ili 50,7% izvješća.** Jedino su svi kandidati na području Grada Zagreba dostavili Završna izvješća u propisanom roku.

GONG je tijekom izvještajnog razdoblja imao značajne medijske nastupe u vezi financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja u svim dnevnim novinama, kao i na vodećim televizijskim postajama i portalima.

4. Referendum

GONG je tijekom 2010., a pred skori referendum o ulasku u Europsku uniju te sve veći broj građanskih inicijativa za referendum, izradio i objavio pregled stanja pravnog okvira za provođenje referenduma, komparativni prikaz, međunarodne preporuke, a objavljene su i konkretne preporuke za poboljšanje zakona koji se tiče referenduma.

Dodatno, GONG je reagirao na odluku Ustavnog suda kojom se onemogućuje održavanje referenduma o zadržavanju prava radnika zajamčenih kolektivnim ugovorima, a nakon što su građani svoju političku volju iskazali više nego dovoljnim prikupljenim brojem potpisa, unatoč rigidnim zakonskim odredbama koje snažno obeshrabruju inicijative građana za raspisivanje referenduma.

Ovakva odluka obeshrabruje svaku buduću inicijativu građana za raspisivanjem referenduma, te ograničava zajamčeno pravo propisano prvim člankom Ustava: narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i **neposrednim odlučivanjem.**

GONG je i do sada kao organizacija koja prati rad i funkcioniranje tijela javne vlasti, uočio i ukazivao na neke okolnosti koje dovode u pitanje povjerenje građana u funkcioniranje Ustavnog suda: kroz nekoliko ciklusa izbora suci Ustavnog suda izabrani su gotovo preko noći, bez široke javne rasprave i uvažavanja mišljenja stručnjaka, iako je javnost dovodila u pitanje njihov profesionalni, stručni i drugi integritet. Odlukom o neodržavanju referenduma, kao i politički intoniranim izjavama predsjednice suda i sudaca, Ustavni sud opasno se približio političkim interesima i stavovima nositelja vlasti i time doveo u pitanje svoj status neovisnog i temeljnog čuvara Ustava.

5. Komentari i analiza Prijedloga Zakona o izborima članova u Europski parlament

Republika Hrvatska će kad se pridruži Europskoj uniji po prvi puta sudjelovati u izborima za Europski parlament te je stoga potrebno donijeti Zakon o izborima članova u Europski parlament.

GONG je u srpnju 2010. reagirao na Prijedlog zakona kojeg je Vlada Republike Hrvatske uputila u saborsku proceduru **po hitnom postupku bez javne stručne rasprave**, a, koliko je poznato, nadležne institucije poput Državnog izbornog povjerenstva kao i stručna javnost, nisu imale priliku sudjelovati u pisanju Prijedloga zakona.

Ovaj Zakon bi trebao biti dio jedinstvenog izbornog zakonika koji bi uredio i uskladio pravila koja se odnose na organizaciju i provedbu svih izbora te njihovu standardizaciju, što je podržao i Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske na okruglom stolu GONG-a.

6. Okrugli stol povodom predsjedničkih izbora

Nastavno na skup održan u studenom 2009. godine povodom predsjedničkih izbora 2009./2010., u ožujku 2010. godine, GONG je zajedno s Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu organizirao **okrugli stol „Iskustva s predsjedničkih izbora i potreba za jedinstvenim izbornim zakonom“**.

Na okruglom stolu su predstavljene analize provedbe predsjedničkih izbora te GONG-ov konačni izvještaj o predsjedničkim izborima.

Na okruglom stolu su sudjelovali prof. dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske; prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila, dekan Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu; prof. dr. sc. Nenad Zakošek, potpredsjednik Vijeća GONG-a te predstavnici DIP-a, Ministarstva uprave, Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Državnog ureda za reviziju, predstavnici medija (HRT, Nova TV, Novi list) te ostalih institucija i udruga koje se bave izbornim procesom, kao i stručni pojedinci koji se izborima bave niz godina. Javnost i mediji su imali priliku detaljnije se upoznati i informirati o organizaciji i provedbi izbora, financiranju kampanja i radu medija u izborima.

Skup je rezultirao preporukama o nužnoj profesionalizaciji Državnog izbornog povjerenstva te uspostavi sustava edukacije nižih tijela koja provode izbore od strane Državnog izbornog povjerenstva, o uvođenju mogućnosti da stranke u biračke odbore imenuju svoje predstavnike, o potrebi da se koriste moderne informatičke mogućnosti od strane svih institucija uključenih u organizaciju i provedbu izbora, o potrebi poboljšanja pravnog okvira za financiranje izbornih kampanja, o nužnosti detaljnog reguliranja izborne promidžbe, o nužnosti ažuriranja popisa birača za tzv. dijasporu, o potrebi usklađivanja odredbi o zaštiti izbornog prava Zakona o izboru predsjednika Republike Hrvatske s relevantnom odlukom Ustavnog suda, o koristi dodatne edukacije članova političkih stranaka i kandidata o demokratskim standardima i zaštiti njihovih prava u izbornom procesu. od strane nadležnih tijela te o svrhovitosti objedinjavanja zakona o izborima u jedinstveni izborni zakonik. Cjelokupni sažetak izlaganja i rasprava s okruglog stola objavljen je na internetskoj stranici GONG-a. (<http://www.gong.hr/news.aspx?newsID=3348&pageID=1>).

7. Projekt “20 godina izbora u Republici Hrvatskoj”

2010. godine navršeno je 20 godina od prvih višestranačkih izbora u Republici Hrvatskoj.

Iz tog razloga, GONG je u suradnji s Fakultetom političkih znanosti odlučio obilježiti ovu važnu obljetnicu u razvoju demokracije u Hrvatskoj projektom 20 godina izbora u Republici Hrvatskoj, organizirajući ciklus od 5 tribina tematski povezanih s izborima.

U studenom 2010. godine GONG je zajedno s Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu organizirao prvi javni skup **“Parlamentarni izbori u hrvatskoj”**.

Skup predstavlja prvi u nizu pet skupova na temu izbora te su na njemu pored predstavnika GONG-a sudjelovali Stjepan Mesić, bivši Predsjednik Republike Hrvatske; Vladimir Šeks, potpredsjednik Hrvatskoga sabora; Ivo Škrabalo, bivši saborski zastupnik; Pavao Matičić, državni tajnik u Ministarstvu uprave te predstavnici Državnog izbornog povjerenstva akademske zajednice, udruga i medija, kao i stručni pojedinci koji se izborima bave niz godina.

Javnost i mediji su imali priliku detaljnije se upoznati i informirati o ključnim temama u vezi izbora počevši o povijesti izbora u Republici Hrvatskoj, položaju Državnog izbornog povjerenstva kao i aktualnostima

u vezi Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, problemima s popisima birača i izbornim jedinicama te dvojabama oko položaja zastupnika manjina u Saboru.

Na skupu je zaključeno da je političko-stranačka scena u Hrvatskoj još uvijek u postupku formiranja, dok postojeći sustav potiče partitokraciju i prezidencijalizam unutar stranaka. Također je prepoznat napredak u odnosu na zakonodavni okvir financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe, ali i daljnje postojanje mnogih otvorenih pitanja u vezi krojenja izbornih jedinica, neažuriranosti popisa birača i učinkovitosti Državnog izbornog povjerenstva. Skup je ponudio kontekst za daljnje skupove na temu izbora koji će se održati tijekom 2011. godine.

8. Projekt “Zaštita i ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom”

Od srpnja do prosinca 2010. godine GONG je, uz financijsku podršku Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, provodio projekt **Zaštita i ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom**. Cilj projekta je bio podići razinu informiranosti o ostvarivanju biračkog prava osoba s invaliditetom te utjecati na poboljšanje pravnog okvira i praktičnog ostvarivanja biračkog prava birača s invaliditetom kao i svih onih birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu zbog otežane pokretljivosti.

U sklopu projekta izrađena je **Analiza** u kojoj je izložen pregled međunarodnog i domaćeg pravnog okvira kojim je regulirano ostvarivanje prava glasa osoba s invaliditetom i osoba koje nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu zbog otežane pokretljivosti, iskustva kako navedeni birači glasuju u praksi te uočeni problemi. Analiza također predstavlja usporedne podatke o glasanju takvih skupina birača u zemljama Europske unije te dvije studije slučaja (Island i Austriju). Na kraju Analize iznesene su preporuke za unaprjeđenje pravnog okvira i postojeće prakse koje se odnose općenito na ujednačavanje svih pravnih propisa kojima su regulirani izbori i referendum te na uvrštavanje obvezatnih uputa Državnog izbornog povjerenstva u zakone, odnosno specifično na mogućnosti izmjene propisa na način kojim se ne bi značajno zadiralo u izborne sustave odnosno navike birača.

U sklopu projekta, s ciljem edukacije i osvještavanja osoba s invaliditetom o njihovom biračkom pravu, izrađen je i **Vodič kroz izborni proces za osobe s invaliditetom** koji sadržava jednostavno objašnjene informacije o provjeri i izmjeni podataka u popisima birača, o načinu kandidiranja te o ostvarivanju biračkog prava prema kategorijama osoba s invaliditetom.

Analiza s preporukama i Vodič dostupni su na internetskim stranicama GONG-a - <http://www.gong.hr/news.aspx?newsID=3459&pageID=1>. Vodič je objavljen u tri formata (pdf format, format za tisak te tonski zapis brošure) kako bi bio dostupan slabovidnim i slijepim osobama te time rezultirao većom uključenosti osoba s invaliditetom u političke procese.

Kako bi se čuli problemi osoba s invaliditetom pri ostvarivanju biračkog prava te predstavili Analiza i Vodič, GONG je, uz pokroviteljstvo predsjednika Hrvatskog sabora, povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, održao **javni skup u Hrvatskom saboru**. Na javnom skupu su sudjelovali Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora; Zrinka Vrabec Mojzeš, savjetnica Predsjednika Republike Hrvatske za društvene djelatnosti; Stjepan Adanić, državni tajnik u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti; Anka Slonjšak, Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom; saborski zastupnici te predstavnici institucija i udruga koje se bave izbornim procesom i/ili problemima osoba s invaliditetom te mediji (HTV, Nova TV i drugi).

GONG će u okviru svog izbornog programa nastaviti promovirati zaštitu biračkog prava osoba s invaliditetom i osoba koje nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu zbog otežane pokretljivosti te

zagovarati poboljšanje pravnog okvira kako bi osobe s invaliditetom bile bolje informirane i educirane o svom biračkom pravu te ga lakše ostvarivale konkretno već povodom sljedećih parlamentarnih izbora.

Dobro upravljanje

PROGRAM DOBRO UPRAVLJANJE UKLJUČUJE GONG-OVE AKTIVNOSTI KOJIMA JE CILJ PRIDONIJETI DOSEZANJU VISOKIH STANDARDA UPRAVLJANJA INSTITUCIJA I OBNAŠATELJA POLITIČKE VLASTI KOJE ODLIKUJU POŠTENJE, ODGOVORNOST TE OTVORENOST SPRAM JAVNOSTI.

1. Zakon o pravu na pristup informacijama

Dostupnost informacija u posjedu tijela javne vlasti jedno je od temeljnih prava građana, a načelo otvorenosti jedno je od temeljnih načela demokratske vlasti.

Tijekom 2010. GONG je, petu godinu zaredom, nastavio s provedbom svojeg istraživanja o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama. Cilj istraživanja bio je provjeriti u kolikom opsegu te s kojom razinom kvalitete se provodi spomenuti Zakon te još jednom ukazati na potrebu za poboljšanjem cjelokupne zakonodavne regulative koja obuhvaća područje prava na pristup informacijama.

Implementacija Zakona o pravu na pristup informacijama u 2010. godini od strane tijela javnih vlasti u Republici Hrvatskoj u velikoj mjeri je i dalje problematična i manjkava. Tijela javne vlasti imala su priliku odgovarati na konkretne i relevantne upite od koji se mnogi odnose na fiskalne informacije o poslovanju, trošenju javnih sredstava ili izvještaje. Tijekom istraživanja pokazalo se da je još uvijek lakše dobiti odgovore na pitanja koja nisu osjetljive prirode i ne zadiru u financijsko poslovanje tijela javne vlasti.

Izabran je uzorak od 188 tijela javne vlasti, a podnositelji zahtjeva za pristup informaciji bili su GONG-ovi volonteri (7) koji su nastupali u vlastito ime kako bi se dobila što relevantnija slika o stvarnom stanju na terenu. Samo 11 zahtjeva je podneseno u ime GONG-a kao organizacije, a na svih 11 zahtjeva upućenih u ime GONG-a odgovoreno u roku.

GONG je ujedno proveo i dodatno istraživanje, o provedbi članka 20. Zakona o pravu na pristup informacijama i Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata od strane Vlade RH (NN 140/09).

GONG je proveo istraživanje praćenjem objave nacrtu prijedloga zakona na Internet stranicama tijela javne vlasti. Istraživanje je obuhvatilo 94 prijedloga nacrtu zakona, koji su se u razdoblju od 07.01.2010. (35. sjednica) do 09.09.2010. (77. sjednica) razmatrali, i u pravilu prihvaćali na sjednicama Vlade Republike Hrvatske. Rezultati su pokazali da je tek 8 prijedloga nacrtu zakona bilo objavljeno na internetskim stranicama, tj. 8.5% od ukupnog broja praćenih prijedloga nacrtu. Tijekom pretrage zamijećena su tek 3 poziva na javnu raspravu putem Internet stranica.

Nadalje, nakon što je Ministarstvo uprave podnijelo izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama Hrvatskome saboru, GONG se izvješćem u sjeni osvrnuo na isti. U njemu su istaknuti slučajevi koji su bili obuhvaćeni istraživanjem, a izvješće Ministarstva negiralo je njihovo postojanje. GONG je svoje izvješće u sjeni poslalo svim saborskim odborima a nalaze iz izvješća nekoliko je zastupnika citiralo u saborskoj raspravi.

Predstavnice GONG-a Suzana Jašić te Vanja Škorić aktivno su sudjelovale u radu radne skupine za izmjenu Zakona o pravu na pristup informacijama (travanj-lipanj). Radna skupina prihvatila je njihov prijedlog za uvođenje neovisnog Povjerenika za informacije te je radna skupina izradila oba prijedloga koji su javnosti predstavljeni na javnoj raspravi održanoj u svibnju. Ipak, Vlada je u lipnju prihvatila prijedlog izmjena bez one o uvođenju Povjerenika, na što je GONG javno reagirao.

Istoga mjeseca prihvaćene su izmjene Ustava Republike Hrvatske. Na prijedlog koalicije organizacija civilnoga društva, koja je osnovana inicijativom GONG-a, pravo na pristup informacijama postalo je Ustavom zaštićena vrijednost.

U rujnu je GONG, zajedno s Transparency International-om i Hrvatskim novinarskim društvom organizirao okrugli stol povodom Dana prava na pristup informacijama. GONG-ovi spotovi emitirali su se tim povodom na nacionalnim televizijama. Dodatna rasprava o postojećem prijedlogu izmjena Zakona o pravu na pristup informacijama u organizaciji GONG-a održana je u Hrvatskom saboru u studenome. Prijedlog izmjena ocijenjen je kao korak naprijed, posebno zbog uključivanja predstavnika civilnoga društva u njegovu izradu. Ipak, uz ostale nedostatke prijedloga, izražena je ozbiljna sumnja u kapacitete i neovisnost Agencije za zaštitu osobnih podataka koja je postala žalbena instanca u postupku. Zakon je usvojen u prosincu, a GONG je najavio pojačano praćenje provedbe novoga zakona i nastavak daljnjih istraživanja u 2011.

Tijekom cijelog tog razdoblja GONG je aktivno komunicirao i zagovarao ove izmjene pred Ministarstvom uprave te zastupnicima Hrvatskog sabora.

Tijekom cijele godine, GONG je savjetovao građane koji su se javljali osobno, telefonom ili e-mailom, a povodom postupaka ostvarivanja prava na pristup informacijama, te je pomno pratio najzanimljivije slučajeve.

2. Ostale inicijative za transparentnost rada tijela javne vlasti

Aktivnosti državnih institucija moraju biti javne te služiti građanima, s obzirom da su građani ti koji stvaraju potrebu za postojanjem navedenih institucija te iste financiraju plaćanjem poreza. Uvažavajući činjenicu da državne institucije ne bi ni postojale kad ne bi bilo građana, GONG se bavi inicijativama zagovaranja čiji je cilj da institut javnosti i transparentnosti postane pravilo u Republici Hrvatskoj.

1. Transparentnost rada Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske

U okviru svog djelovanja, GONG je nastavio pratiti transparentnost rada tijela javne vlasti, posebice Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske.

GONG je nastavio **nadzirati provedbu Pravilnika o javnosti rada Hrvatskog sabora.**

GONG je od početka mandata trenutne Vlade pratio transparentnost njena rada s ciljem izvještavanja javnosti o načinu rada i transparentnosti donošenja odluka, s naglaskom na pravovremeno objavljivanje dnevnih redova i materijala s otvorenih i zatvorenih sjednica Vlade te dostupnost i objavljivanje ostalih odluka. U tu svrhu, GONG je **pratio otvorene, zatvorene i telefonske sjednice Vlade RH.**

Redovito su pregledavane Internet stranice Vlade, vladina priopćenja za javnost, novosti, zakoni, a u nekoliko navrata od Vlade su zatražene odluke sa sjednica Vlade i pojašnjenja oko objave dokumenata na internetskim stranicama.

U lipnju 2010. godine GONG je javno objavio izvještaj o transparentnosti rada Vlade RH za 2009. godinu. Drugi godišnji Izvještaj GONG-a pokazuje kako nema značajnijih promjena u transparentnosti rada obiju Vlada u odnosu na 2008. godinu kad smo ocijenili da se Vlada nije držala načela transparentnosti.

Problem i dalje predstavlja **način raspolaganja sredstvima proračunske zalihe državnog proračuna**, pri čemu podaci govore da je Vlada Jadranke Kosor dodijelila više sredstava proračunskih zaliha nego Vlada Ive Sanadera. GONG je analizirao izvješća o korištenju sredstava proračunske zalihe državnog proračuna te je utvrđeno kako je Vlada dodjeljivala različite iznose i pojedinim županijama, gradovima i općinama, uglavnom za financiranje nepredviđenih rashoda i osiguravanje neophodnih funkcija iz njenog djelokruga. Vlada je u najvećem dijelu dodjeljivala sredstva općinama, gradovima i županijama u kojima su na vlasti stranke iz sadašnje vladajuće koalicije (HDZ, SDSS, HSLŠ, HSS).

Vlada je u 2009. godini **78,3% otvorenih sjednica dijelom zatvorila za javnost** što je više nego u 2008. godini kad je 54,8% sjednica dijelom bilo zatvoreno za javnost.

Iako je Poslovnik Vlade ne predviđa mogućnost održavanja telefonskih sjednica, Vlada je nastavila s takvom praksom.

Vlada je nastavila i s **nepravovremenim objavljivanjem dnevnih redova i materijala** s otvorenih sjednica Vlade, a dnevni redovi sa zatvorenih sjednica se i dalje ne objavljuju.

2. Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obavljanju javnih dužnosti

Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obavljanju javnih dužnosti jedan je od temeljnih alata u borbi protiv korupcije. GONG je nastavio pratiti primjenu navedenog zakona putem sjednica i rada tijela zaduženih za njegovu primjenu: Nacionalni odbor za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije i Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa. Tijekom 2010. godine GONG je održao nekoliko sastanaka s predstavnicima nadležnih institucija u cilju poticanja izmjena postojećeg Zakona kako bi se uklonile postojeće manjkavosti.

3. Promjene Ustava Republike Hrvatske

Tijekom jeseni 2009. godine, unutar Vlade i Sabora započeo je proces pregovora među političkim strankama u vezi promjene Ustava Republike Hrvatske, međutim, procesa javne rasprave o promjenama Ustava nije bilo. Stoga je GONG, u suradnji s nekoliko drugih udruga, nastavio i poticao organiziranje javnih rasprava o promjenama Ustava i predložio amandmane na Ustav. Udruge koje su sudjelovale u raspravi predložile su zajednički set amandmana i predstavile ih javnosti te započele niz sastanaka i lobiranja za njihovo uvrštavanje u službene prijedloge političkih stranaka.

GONG-ov amandman o uvrštavanju prava na pristup informacijama u Ustav je prihvaćen te je to pravo postalo ustavna kategorija.

4. Poglavlje 23 Đ Izvještaj u sjeni

U pregovorima između Republike Hrvatske i Europske Unije, „poglavljem svih poglavlja“ naziva se Poglavlje 23 koje obuhvaća područje pravosuđa i ljudskih prava. Zadovoljava li Hrvatska standarde Europske unije, ocjenjivat će donositelji političkih odluka u RH i EU, ali i GONG koji je odlučio, u koordinaciji s drugim predstavnicima zainteresirane javnosti, prvenstveno vodećim akterima civilnog

društva, pripremiti „izvještaj u sjeni“.

Nakon pripreme inicijative i prikupljanja neophodnih informacija, tijekom veljače 2011. planira se sastavljanje i objava te participativne analize, kako bi je Europska Komisija dobila prije donošenja svog izvješća o provedbi mjerila Poglavlja 23, što se očekuje početkom ožujka.

No, primarna svrha ove analize je omogućiti biračima da, prije donošenja odluke na referendumu, imaju pristup informacijama potrebnima za donošenje informirane odluke o tome je li Hrvatska spremna za ulazak u EU, tj. zadovoljava li europske, ali i svoje ciljane standarde.

5. Zakon o golf igralištima

Aktivisti Zelene akcije, GONG-a i TIH-a nastavili su zajednički **upozoravati na štetnost usvojenog Zakona o golf igralištima tijekom 2010. godine**. Povodom donošenja Zakona o izmjenama i dopunama zakona o igralištima za golf, udruge su zajednički napisale i **uputile prijedlog za pokretanje postupka ocjene ustavnosti navedenih izmjena Zakona s Ustavom u listopadu 2010. godine**, pojašnjavajući na koje je sve načine usvajanjem izmjena prekršen Ustav, zbog čega traže žurno ukidanje navedenog Zakona.

3. Provedba Aarhuške konvencije u zemljama Jadrana

Regionalni projekt „Provedba Aarhuške konvencije u zemljama Jadrana“, financiran od strane EU, započeo je početkom 2010. godine i traje 20 mjeseci. Nositelj projekta je GONG, a partneri na projektu su: **Zelena Istra** (Pula, Hrvatska), **Mreža za afirmaciju nevladinog sektora MANS** (Podgorica, Crna Gora), **Centar za menadžment, razvoj i planiranje** (Doboj, Bosna i Hercegovina), **AdriaticGreeNet** (Udine, Italija) i **European Environmental Bureau** (Brussel, Belgija).

Cilj projekta je unaprjeđenje standarda primjene najslabijeg stupa Aarhuške konvencije – pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša, ali i pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti u donošenju odluka u pitanjima zaštite okoliša u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Projektom se razvija održivo partnerstvo i međusobno umrežavanje organizacija koje se bave zaštitom okoliša te organizacija koje se bave demokratizacijom i transparentnošću, s ciljem kvalitetnijeg nadzora provedbe obaveza koje proizlaze iz Aarhuške konvencije. Kvalitetnije povezivanje organizacija, njihova međusobna pomoć i suradnja, olakšani su razvojem web stranica i postojeće mreže Adriatic GreeNet (www.adriaticgreenet.org/aarhus/).

Glavna aktivnost projekta je provođenje specijaliziranog edukacijskog programa za suce, odvjetnike i novinare iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore kroz koji se obraduju sva tri stupa Aarhuške konvencije, primjeri slučajeva te praksa Europskog suda pravde i Europskog suda za ljudska prava. Nakon početnih press konferencija u svibnju 2010. u Sarajevu, Zagrebu i Podgorici, raspisan je međunarodni natječaj na temelju kojeg je izabrano 27 polaznika iz sve tri zemlje. Prvi seminar, koji se usmjerio na prva dva stupa Aarhuške konvencije, održan je od 17. do 19. rujna u Vrsaru, a drugi seminar, koji se bavio pristupom pravosuđu, u Rovinju od 4. do 7. studenoga. Formirani su timovi i podijeljeni zadaci kojima se polaznici posvećuju do trećeg seminara na kojem će se održati simulacija suđenja (tzv. Moot Court format) pred europskim sudovima (veljača 2011).

Do kraja projekta planira se objaviti publikaciju s izlaganjem i slučajevima obrađenima programom, kao i priručnik za medije. Rezultati projekta bit će predstavljeni na završnoj međunarodnoj konferenciji o provedbi Aarhuške konvencije u zemljama Jadrana, krajem lipnja 2011.

Za vrijeme trajanja projekta uspostavljena je iznimno značajna suradnja s Pravosudnom akademijom Republike Hrvatske, kao jedinim nacionalnim tijelom za stručnu edukaciju sudaca i državnih odvjetnika, koja je odlučila vrednovati pohađanje programa sucima iz Hrvatske. S obzirom da već duže vrijeme nema specijaliziranih pravnih edukacija iz područja zaštite okoliša, Pravosudna akademija odlučila je GONG-u prepustiti osmišljavanje kraćeg curriculuma o Aarhuškoj konvenciji koji bi se provodio u okviru postojećih obrazovnih modula za državne odvjetnike i suce, a prvi je planiran za rujan 2011. godine.

4. Europa u razredu

Tijekom provođenja projekta „Prvi put biram“ nastavnici koji su sudjelovali u projektu predlagali su osmišljavanje slične radionice na temu Europske unije kako bi se dodatno educirala najmlađa glasačka populacija u Hrvatskoj. Slični prijedlozi i upiti stizali su i od samih učenika koji su sudjelovali na radionicama „Prvi put biram“, nezadovoljnih količinom i kvalitetom informacija o Europskoj uniji koju dobivaju, prije svega, iz medija.

Svjesni kompleksnosti tematike Europske unije i učinaka članstva Hrvatske u Uniji, kao i postojećeg obrazovnog programa koji dijelom pokriva teme Europske unije, u suradnji sa Službom za informiranje Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija razvili smo radionicu koja je prilagođena učenicima završnih razreda srednjih škola te na zanimljiv i interaktivan način objašnjava konkretne učinke članstva Hrvatske u Uniji, posebice što ono znači za mlade, njihovu mobilnost, obrazovanje i buduće zapošljavanje. Jedna od osnovnih poruka ove radionice je **poticanje mladih na objektivno razmišljanje o Europskoj uniji i smanjivanje predrasuda o Uniji koje su rezultat neinformiranosti i parcijalnih informacija o učincima članstva Hrvatske u EU**. Projekt smo počeli provoditi 2006. godine.

U ožujku 2010. godine smo započeli s **četvrtom sezonom** provođenja projekta te je održano **308 interaktivnih radionica** o Europskoj uniji i tome što članstvo Hrvatske u Uniji znači za mlade, u **85 škola** diljem Hrvatske. U radionicama je sudjelovalo otprilike **8320 učenika**.

Osim provođenja radionica, 2010. godine smo tijekom travnja i svibnja proveli i **istraživanje o stavovima i znanju učenika** završnih razreda srednjih škola o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, a čiji se rezultati mogu vidjeti na GONG-ovim internetskim stranicama: <http://www.gong.hr/news.aspx?NewsID=3448&PageID=1>.

Također, budući da je posljednjih godina bilo sve teže namaknuti sredstva za provođenje radionica Europa u razredu, GONG je, razmišljajući o izlaznoj strategiji, u sklopu ovogodišnjeg projekta proveo i **7 jednodnevnih seminara za profesore i profesorice** u srednjim školama na teme u vezi EU-a kako bi se podiglo njihove kapacitete za izvođenje nastave na teme u vezi EU-a te ih se potaklo na dodatno uvrštavanje tih sadržaja u nastavu. Time su nastavnici postali naši partneri u projektu i množitelji znanja o Europskoj uniji. Seminare smo provodili u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija te Agencijom za mobilnost i programe Europske unije. Ukupno je educirano **114 profesora i profesorica** iz cijele Hrvatske.

! U četiri sezone provođenja projekta na području cijele Republike Hrvatske, **39.220 maturanata** sudjelovalo je u **1.500 radionica**.

5. Projekt „Misli globalno, djeluj lokalno!“

Tijekom 2010. godine, projekt „**Mislim globalno, djelujem lokalno!**“ proveden je u tri grada Istarske i Primorsko-goranske županije, točnije u **Opatiji, Rijeci i Pazinu**. Učenici i učenici srednjih škola sa područja ovih gradova spremno su prihvatili pozive za sudjelovanje, a neki među njima i po drugi ili treći put, kao sudionici, ali i kao koordinatori grupa.

Cilj projekta „Mislim globalno, djelujem lokalno!“ je pružiti mogućnost mladima između 14 i 19 godina starosti, odnosno srednjoškolskim učenicima da razviju vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini. Time se želi utjecati na promjenu negativnog stava koji mladi općenito imaju prema politici, pružajući im mogućnost da preuzmu odgovornost za provođenje i financiranje dogovorenih mjera na lokalnoj razini. Originalna ideja je razvijena u Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) u nizozemskom Centru za političku participaciju) i GONG je prva organizacija koja je provela taj projekt u jugoistočnoj Europi, krajem 2006. godine u Gradu Rijeci.

Dan akcije u Opatiji, središnji događaj projekta „Mislim globalno, djelujem lokalno!“, održan je **20. travnja 2010.g.**, a u njemu je sudjelovalo **56 učenika opatijskih srednjih škola**. Učenici su uz pomoć koordinatorica grupa, volontera i volonterki, tijekom prve polovice dana promišljali zadanu temu, te su razrađivali projektne ideje u projektne prijedloge. U drugom dijelu dana učenici su se pripremali za prezentaciju svojih projekata te donošenje odluke o najboljem projektu na sjednici ad hoc formiranog gradskog Vijeća mladih.

Podijeljeni u pet grupa (4 grupe + novinarska) došli su do niza ideja, no kako se trebalo odlučiti samo za jednu, pred njima je bio težak odabir. U nastavku sjednice održana je debata i dva kruga glasovanja te je nakon formiranja „koalicije“ kao najbolji izabran projekt „**Volonteri na Š.P.O.R.K.O.**“ grupe učenika pod nazivom „**Tortille**“. Za provedbu pobjedničkog projekta Grada Opatija je osigurao 5.000 kuna.

Pobjednički projekt je realiziran 05. lipnja 2010.g. pod umjetničkim nazivom „**Jazz, Dance & Volleyball**“ koji je sadržavao turnir u odbojci na pijesku, plesnu radionicu Plesne grupe „Flame“ iz Rijeke te večernji, glazbeno-plesni dio programa, koji je uključivao nastup Plesne grupe „Flame“ te koncert renomiranih jazz glazbenika **Damira Halilića Hala, Spartaka Črnjarića i Denisa Razumovića**.

Dan akcije u Rijeci, po **peti** je put održan **27. listopada 2010. godine u Gradu Rijeci**. Tijekom Dana akcije **85 riječkih srednjoškolaca**, radeći u 8 malih grupa, razvijalo lokalne projekte na **temu „Osmislimo novi proizvod ili uslugu u turističkoj ponudi Rijeke“**. Oni su, uz podršku i koordinaciju naših aktivista i zaposlenika gradske uprave, cijeli dan proveli u izradi projekata na navedenu temu.

Za provedbu najboljeg projekta učenika Odjel za poduzetništvo Grada Rijeke osigurao je iznos od 10.000 kuna. Na samom kraju Dana akcije, na sjednici Vijeća mladih, održana je debata i dva kruga glasovanja te je nakon formiranja „koalicije“ kao najbolji izabran projekt „**Mistična prošlost Rijeke**“ grupe učenika pod nazivom „**Nas 9**“.

Pobjednička grupa je projektom „Mistična prošlost Rijeke“ osmislila manifestaciju koja na nov i zabavan način približava povijest Rijeke njenim građanima i posjetiteljima. Manifestacija je održana **10. prosinca 2010.g. u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskoga primorja Rijeka** (bivša Guvernerova palača) od 16:00 do 20:00 sati. Program je sadržavao nastup mladih glazbenica, učenica Glazbene škole „Ivan Matetić Ronjgov“ u Rijeci, koje su izvele djela hrvatskih i svjetskih autora iz 19. stoljeća na violinama i glasoviru. U 16:30, 18:00 i 19:30 sati, održane su kratke predstave uz projekciju: „San o izgubljenom vremenu“ - čajanku u casinu Adamićeva kazališta prije buđenja u stvarnost u izvedbi samih učenika.

U izložbenom prostoru Muzeja, osvjetljenjem, zvukovima i predmetima dočaran je grad Rijeka u 19.st., te povijesne riječke ličnosti, i to zajedničkim „snagama“ studentica Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci i kustosima Muzeja. Ispred Pomorskog i povijesnog muzeja bili su izloženi riječki morčići te stare razglednice i ostali predmeti o kojima brine Hrvatska udruga kolekcionara. Posjetiteljima se ponudila i tradicionalna okrjepa na hladni zimski dan.

Dan akcije u Pazinu održan je 17. studenog 2010. godine. Toga dana **40 učenika i učenica** Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile iz Pazina bilo je podijeljeno u 5 grupa koje su razvijale prijedloge projekata na **temu obrazovanja**. Nakon debate i dva kruga glasovanja pobjedu je odnijela grupa „**Guido i sedam patuljaka**“ sa projektom „**Misli unaprijed!**“.

Navedenim projektom, pobjednička grupa želi svima koji razmišljaju o budućnosti, pružiti poludnevne radionice učenja pisanja životopisa i motivacijskih pisama uz dodatne zabavne programe. Smatraju da needuciranost mladih na području aktivnog sudjelovanja u društvu, neupućenost u pisanje životopisa i motivacijskih pisama predstavljaju potrebu na koju treba odgovoriti, i to upravo navedenim projektom za čiju je provedbu Grad Pazin osigurao 5.000 kuna.

6. Izgubljen-nađen - Vodič za ostvarivanje prava i interesa građana pred javnim institucijama

Drugo izdanje knjižice „Izgubljen-nađen Đ Vodiča za ostvarivanje prava i interesa pred javnim institucijama“, namijenjeno svim građanima koji se žele upoznati sa svojim pravima, s ciljem olakšavanja njihova snalaženja među javnim institucijama kako bi efikasno ostvarili svoja prava i interese, tiskano tijekom 2006. godine u 12.700 primjeraka distribuirano je tijekom 2007. i 2008. godine.

No, elektronsko izdanje Vodiča dostupno je na <http://www.gong.hr/page.aspx?PageID=38> i ono se redovito ažurira, a građani mogu pronaći na istoj internetskoj stranici i pdf verziju Vodiča.

U 23 tematski podijeljena poglavlja, nalaze se odgovori na najčešća pitanja i probleme s kojima se građani susreću u svakodnevnom životu Đ uz upute kome i kako se obratiti, kao i navođenje zakona i propisa u kojima je moguće pronaći detaljnija objašnjenja.

Aktivni građani

PROGRAM AKTIVNI GRAĐANI UKLJUČUJE GONG-OVE AKTIVNOSTI KOJE PROMIČU AKTIVIZAM, EDUCIRAJU TE POTIČU GRAĐANE I ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA NA AKTIVIZAM I SURADNJU.

1. Nagrada Gong za građanski aktivizam i razvoj demokracije

Često se uočava da su građani Hrvatske pasivni i indiferentni spram političkih procesa, razina participacije u građanskim inicijativama i organizacijama za opće dobro vrlo je niska, u društvu vlada nepovjerenje u institucije i uopće u politiku, razina informiranosti hrvatskih građana je niska, a demokratska politička kultura nedovoljno razvijena. S druge strane, uključenost organizacija civilnog društva u političke procese nije zanemariva. Posljednjih desetak godina OCD-i su postali važan politički faktor kojeg donositelji odluka ne mogu ignorirati, kao i važan sukreator u formiranju javnog mnijenja.

Kako razvijenost nekog društva određuju količina i kvaliteta uspostavljenih odnosa, aktivnih organizacija civilnoga društva te informiranih i angažiranih građana, nužno je na razne načine poticati te procese.

Na tome tragu, Vijeće GONG-a osmislilo je ovu nagradu kao doprinos promociji građanskog aktivizma i vrijednosti civilnoga društva koje su izgurane na margine najvećeg dijela medija, a u obrazovni sistem nisu još sustavno ušle. Nagrađujući one koji su u svom angažmanu bili glasni, inovativni i hrabri željelo se omogućiti dodatan prostor za promociju osoba, inicijativa, udruga i akcija od javnoga interesa. U Hrvatskoj nedostaje aktivizma svake vrste, a konformizma ima previše, pa su stoga javna isticanja pozitivnih primjera građanskih akcija prijeko potrebna. Nadamo se da će ova nagrada tome doprinijeti.

Na javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu nagrade Gong pristiglo je 9 prijedloga.

Povjerenstvo u sastavu: Suzana Jašić, predsjednica, Vesna Kesić, Sandra Pernar, Berto Šalaj i Neven Šantić, **odlučilo je da ove godine nagradu Gong podijeli između Srećka Sladoljeva, kao primjera individualne građanske hrabrosti i ustrajnosti i kampanje Pravo na grad, kao odlično osmišljene kolektivne akcije koja stalno pronalazi nove načine djelovanja i utjecaja, potiče građane na angažman i okuplja velik broj aktivista i aktivistica.**

Nagrada je dobitnicima uručena 29. svibnja u Vrgorcu.

Nakon dodjele nagrade, u Vrgorcu je održan i javni skup na temu „Sređivanje popisa birača Đ izmjene Zakona o prebivalištu s ciljem da se razmotri problem popisa birača koji je eskalirao u Vrgorcu za vrijeme lokalnih izbora 2009., a u svjetlu najavljenih izmjena Zakona o prebivalištu i boravištu građana. Na skupu su sudjelovali: Željko Pervan, dogradonačelnik Vrgorca, Velimir Jukić, zastupnik HDZ BiH u Parlamentu BiH, Ratko Gajica, saborski zastupnik SDSS-a, Josip Kregar, profesor na Pravnom fakultetu u Zagrebu, Nenad Zakošek, profesor na FPZ, potpredsjednik Vijeća GONG-a, kao uvodničar, te Marko Rakar, bloger i aktivist.

2. Projekt politička pismenost mladih u Hrvatskoj: istraživanje političkih znanja, vrijednosti i ponašanja hrvatskih maturanata

GONG je tijekom 2010. provodio projekt Politička pismenost mladih u Hrvatskoj: istraživanje političkih znanja, vrijednosti i ponašanja hrvatskih maturanata uz potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Ciljevi projekta bili su utvrđivanje:

- ciljeva i sadržaja predmeta Politika i gospodarstvo (PIG) i Sociologija u srednjim školama kroz pregled postojećih istraživanja te aktualnog nastavnog plana, programa i udžbenika za predmet Politika i gospodarstvo i Sociologija;
- standarda minimalne razine političkih kompetencija koje bi trebali steći mladi nakon završetka srednje škole;
- kognitivne (znanje) i konativne (vrijednosti i stavovi) političke kompetentnosti učenika završnih razreda srednjih škola radi utvrđivanja krajnjih učinaka formalnog obrazovanja;
- formuliranje i predstavljanje preporuka za programe „političkog opismenjavanja“ mladih, kako kroz formalni školski sustav i postojeće instrumente (Politika i gospodarstvo, interdisciplinarni kurikulum građanskog obrazovanja, drugi predmeti društvenih i humanističkih znanosti u osnovnoj i srednjoj školi), tako i kroz obrazovnu ponudu organizacija civilnog društva.

U okviru projekta u studenom je organiziran javni skup „Politička pismenost kod mladih u Hrvatskoj i stavovi prema EU-u“, u organizaciji Fakulteta političkih znanosti i GONG-a na kojem se raspravljalo koliko su mladi politički pismeni i kakvi su njihovi stavovi o Europskoj uniji.

Rezultati GONG-ovog istraživanja pokazali su da se o posljedicama članstva Republike Hrvatske u Europskoj Uniji tek svaki peti prošlogodišnji maturant smatrao dobro ili jako dobro informiranim, a samo oko 16 posto učenika navelo je formalno školsko obrazovanje kao značajan izvor informacija o temi o kojoj će se izjašnjavati na predstojećem referendumu.

Zabrinjavajući su rezultati koji pokazuju da 37% maturanata smatra da neke udruge civilnog društva rade protiv Hrvatske. Uz to, zabrinjavajuće je i to što 47% mladih homoseksualizam smatra nekom vrstom bolesti, a njih 40% ocjenjuje da bi homoseksualcima trebalo zabraniti javno nastupanje. Rezultati ukazuju na autoritarnost i politički radikalizam kod mladih, a upozoreno je i da 45% mladih smatra kako bi neke od sadašnjih političkih stranaka trebalo zakonom zabraniti, dok njih petina ocjenjuje da bi u Hrvatskoj trebalo zabraniti i neke medije.

Rezultati istraživanja ukazuju i na isključivi etnocentrizam jer 40% mladih drži da bi u Hrvatskoj Hrvati trebali imati veća prava od pripadnika drugih naroda, a isti broj ih smatra kako bi Ustavom Hrvatsku trebalo definirati kao nacionalnu državu isključivo hrvatskog naroda.

3. Inicijativa za uvođenje Odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u obrazovni sustav

Inicijativa organizacija civilnoga društva koje se zalažu za uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo pokrenuta je početkom 2010. godine, od strane Centra za mirovne studije, Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, GONG-a, Mreže mladih Hrvatske, uz podršku Centra za ljudska prava.

Neformalna koordinacija organizacija civilnoga društva prezentirala je u srpnju 2010. prezentirala zajedničke Polazišne osnove za uvođenje predmeta "Odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo u formalni odgojno-obrazovni sustav" (dostupno na www.gong.hr) te otvorila raspravu i zagovarački proces u koji se do sada uključilo još 20-tak udruga i inicijativa te Fakultet političkih znanosti i Hrvatsko društvo politologa.

Osim toga, članice koordinacije aktivno su se uključile u rad Nacionalnog odbora za ljudska prava i demokratsko građanstvo te u komunikaciji s Ministarstvom izrazile interes za sudjelovanjem u razvoju predmetnih kurikuluma. Članice koordinacije isto tako bile su uključene u širu raspravu oko Nacionalnog okvirnog kurikuluma gdje su iznijele svoje prijedloge za kvalitetnu integraciju ovog područja u obrazovni sustav.

Osnovno za što se koalicija zalaže jest uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u formalni obrazovni sustav te ističe potrebu za razvojem i revizijom postojećeg nacionalnog programa koji svakako treba obuhvatiti sve 4 komponente odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo: **politički sustav i političko opismenjavanje, ljudska prava i zaštita ljudskih prava, odgoj za mir i nenasilje te učenje o demokratskom građanstvu (integriran sadržaj o interkulturalizmu i osjetljivosti prema različitostima)**, sukladno definiciji Vijeća Europe, na način koji će svim učenicima omogućiti stjecanje ovih osnovnih znanja i vještina neophodnih za snalaženje u društvu.

S ciljem stvaranja što boljih preduvjeta za razvoj školskog i obrazovnog okružja ka demokratičnijem, kao i utjecaja ovog predmeta na demokratizaciju i smanjenje nasilja u društvu, organizacije koje sudjeluju u inicijativi nastaviti će i u 2011. godini raditi na realizaciji ovog cilja. U tu svrhu, prijavljen je i zajednički projekt na natječaj u okviru IPA programa, a kroz koji bi se realizirao pilot projekt uvođenja ovog predmeta u odabranim školama.

4. Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata

Izmijenjeni tekst Kodeksa sa značajno smanjenim obavezama za uključivanje relevantnih dionika civilnoga društva u sve segmente postupaka donošenja novih zakona i drugih propisa, usvojen je na zatvorenoj sjednici Vlade krajem 2009. godine. **GONG je, u suradnji s nekoliko udruga, izradio analizu i kritike usvojenog promijenjenog teksta Kodeksa i uputio ga institucijama, uz osudu načina na koji je Kodeks donesen.** Također, budući da Kodeks predviđa donošenje smjernica za njegovu primjenu, udruge su pozvale da u taj proces budu uključene organizacije civilnog društva. Ured za druge Vlade Republike Hrvatske u pismenom odgovoru udrugama najavio je izradu smjernica za primjenu navedenog Kodeksa te široku javnu raspravu o njima.

U prvoj polovici 2010. godine, UZUVRH je organizirao javnu raspravu o tekstu Smjernica. GONG se uključio u raspravu komentarima na tekst, od kojih su neki i usvojeni u konačnom tekstu Smjernica.

Tijekom godine GONG je pratio primjenu Kodeksa, što je opisano u dijelu o praćenju provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama.

5. Zagovaračka mreža

Početkom 2009. godine GONG je započeo provedbu projekta Zagovaračka mreža. Ciljevi koji su se željeli postići projektom bili su povećanje razine i ažurnosti informacija o zakonodavnoj aktivnosti Hrvatskoga sabora i Vlade te povećanje broja i opsega zagovaračkih aktivnosti organizacija civilnoga društva. Zagovaračka mreža trebala je pridonijeti sudjelovanju u oblikovanju i praćenju javnih politika od strane civilnoga društva, unaprjeđenju integriteta demokratskih institucija društva i vladavine prava te povezivanju organizacija civilnoga društva na zajedničkim platformama djelovanja, odnosno u konačnici projekt pridonosi većoj demokratizaciji te razvoju civilnoga društva u Hrvatskoj.

Svoj interes za sudjelovanje u Zagovaračkoj mreži do kraja godine iskazalo je preko **20 organizacija civilnog društva i aktivista**, a suradnja se ostvarivala preko ustanovljene mailing liste.

Tijekom 2010. godine nekoliko puta tjedno na listu su slani dnevni redovi sa sjednica Vlade i Sabora, priopćenja sa zatvorenih i otvorenih sjednica Vlade, najave sjednica odbora uz upute kako prisustvovati sjednici odbora, informacije iz Narodnih novina, stručni članci i medijske najave.

Iako je projekt imao osiguranu financijsku podršku samo za 2009. godinu, GONG je nastavio s provođenjem ove aktivnosti i u 2010. godini, s obzirom na njegovu uočenu vrijednost u smislu jačanja organizacija civilnog društva u Hrvatskoj i poboljšanja uvjeta za njihov rad.

6. Inicijativa u vezi uspostave fonda za pomoć OCD-ovim u slučajevima projektno uzrokovane nelikvidnosti

Budući da su na jednome od sastanaka u Uredu za udruge (UZUVRH), predstavnice GONG-a, Zelene akcije i CMS informirane o ideji pokretanja fonda koji bi služio kao izvor sredstava za sufinanciranje projekata udruga za koje su sredstva dobivena iz EU fondova, te su one istaknule dodatan problem na koji udruge nailaze u provedbi tih projekata – nelikvidnost u periodima čekanja narednih uplata; tijekom godine GONG se dodatno angažirao upravo po pitanju pokušaja rješavanja ovog problema.

Održano je više sastanaka: s predstavnicima UZUVRH-a, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva te HBOR-a, na kojima je GONG predstavio prijedloge rješenja. Očekuje se da bi tijekom 2011. godine Zaklada mogla pokrenuti vlastiti fond te se nadamo da će neka od predloženih rješenja biti realizirana kroz njega. Neovisno o tome, rad na rješavanju ovog problema bit će nastavljen u narednoj godini, kroz suradnju s nadležnim institucijama.

7. Civilno društvo i država – suradnja u provedbi mjera suzbijanja korupcije

S obzirom da je jedno od načela i ciljeva Strategije suzbijanja korupcije u RH unapređivanje suradnje između civilnog društva i nadležnih tijela javne vlasti, GONG je održavao kontakte s predstavnicima Ministarstva pravosuđa i USKOK-a te sudjelovao na nekoliko predavanja i okruglih stolova u vezi provođenja Strategije suzbijanja korupcije u RH.

Predstavica GONG-a sudjelovala je tijekom godine u radu Koordinacijske skupine za podizanje svijesti o problemu korupcije u Republici Hrvatskoj, koja je osnovana u sklopu provođenja Antikorupcijske kampanje financirane od strane Europske unije - Strengthening Anti-Corruption Inter-Agency Cooperation (Awareness raising campaign) - kao potpora Hrvatskoj da ojača vladavinu prava uz pomoć učinkovitije provedbe Nacionalne antikorupcijske strategije.

Sveobuhvatni cilj ovog projekta je podizanje opće svijesti hrvatske javnosti o svim pitanjima u vezi korupcije. U radu Koordinacijske skupine sudjeluju predstavnici Vlade Republike Hrvatske, predstavnici ministarstava i vladinih agencija, lokalnih vlasti i pravnih institucija, organizacija civilnog društva, novinari, te ostali uglednici iz akademskog i društvenog života Hrvatske.

Za izvođenje projekta na javnom je natječaju izabran konzorcij Publicis. Glavni korisnik projekta je Ministarstvo pravosuđa. Projekt je započeo u ožujku 2010. i završava u veljači 2012. godine.

8. Prijatelji javnog medijskog servisa

Uoči izmjena Zakona o HRT-u, GONG je analizirao i kritizirao predložene, a potom i usvojene izmjene u odnosu na reguliranje transparentnosti političkih izbornih kampanja, uvažavanje profesionalnih novinarskih principa, te osiguranje financijske neovisnosti i samoodrživosti javnog servisa.

Iako prilikom kandidiranja potencijalnih budućih članova novog Programskog vijeća HRT-a i Nadzornog Odbora HRT-a GONG nije imao svoje kandidate, dao je podršku Viktoriji Car, Veri Robić Škarica i Luki Brailu, zahvaljujući interesu neformalne koordinacije organizacija civilnog društva, pojedinaca iz akademske zajednice i općenito iz javnog života. Istovremeno, kroz djelovanje Jelene Berković kao vanjske članice saborskog Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, GONG pred Odborom inzistira na transparentnosti procesa izbora, primarno zahtijevanjem da se objave životopisi kandidata.

9. Suradnja s drugim organizacijama civilnog društva te institucijama

- Tijekom godine, GONG je bio uključen u **aktivnosti “Prava na grad” i Zelene akcije u vezi Cvjetnog trga** i to podrškom koja im je pružena kroz savjete te odazivom na pripremne sastanke i volontiranjem u javnim akcijama, kao i sudjelovanjem na javnim skupovima.
- **Sandra Pernar** je sudjelovala u ožujku u ocjenjivanju projekata pristiglih na natječaj za odobravanje financijske potpore projektima udruga Ureda za ljudska prava Vlade RH.
- **Suzana Jašić** je sudjelovala tijekom studenoga u evaluacijama projekata pristiglih na Natječaj za građanske inicijative “Naš doprinos zajednici” raspisan od strane Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva iz Pule.
- **Mirela Travar je izabrana u Stalno radno tijelo Skupštine Centra za mirovne studije, postala trenerica u trenerskoj platformi Mreže mladih Hrvatske – platFORMATrenera, te izabrana u Upravni odbor Mreže mladih Hrvatske.**

10. Pravna pomoć i savjeti

Građani mogu primiti pravne savjete od GONG-a, bilo da posjete ured osobno ili da nam se obrate putem telefona, elektronske pošte ili slanjem faxesa. Na upite građana odgovaramo izravno, a ukoliko su njihova pitanja izvan područja kojima se bavimo, upućujemo ih na državne institucije (npr. Ured za ljudska prava Vlade RH, pučkog pravobranitelja itd.) ili organizacije civilnog društva koje bi im mogle pomoći.

U ovom izvještajnom razdoblju pružili smo **savjete u ostvarivanju prava na pristup informacijama** brojnim institucijama i organizacijama te građanima i novinarima. Brojni upiti odnosili su se i na sudjelovanje građana u procesu donošenja odluka te na **predsjedničke izbore**.

11. GRIF

U sklopu GONG-a u 2009. godini je počeo djelovati GRIF odjel (Gong računovodstvo i financije). GRIF je dodatna djelatnost GONG-a čiji je cilj stjecanje prihoda za samofinanciranje GONG-a, ali koja doprinosi i razvoju drugih organizacija civilnoga društva.

GRIF odjel specijaliziran je za pružanje knjigovodstvenih i administrativno-financijskih usluga udrugama. GRIF tim su tijekom 2010. godine činile dvije zaposlenice, a u sljedećoj godini je planirano njegovo širenje, odnosno zapošljavanje dodatnih osoba.

Zaposleni u GRIF-u servisiraju zadovoljne udruge korisnice usluga GRIF-a, uz GONG, a stalno su u potrazi i za novim klijentima, kako bi ostvarili daljnji rast i razvoj GRIF-a. GRIF posluje uspješno od samog osnutka, odnosno ostvaruje prihod te doprinosi osnovnom cilju zbog kojeg je i osnovan, samofinanciranju GONG-a. Uz to, GRIF olakšava funkcioniranje udruga korisnica s obzirom da ih rasterećuje od poslova vođenja financija, a bez da znatno opterećuje njihov proračun.

Broj udruga korisnica je tijekom 2010. godine narastao na 20 (prethodna godina je završena s brojkom od 7 korisnica). Za 2010. godinu planirani prihod od GRIF djelatnosti iznosio je 200.000 HRK, a ostvareni prihod iznosi 250.000 HRK.

12. Dodatno

T-Mobile INmusic festival

22. i 23. lipnja 2010. godine na zagrebačkom Jarunu je održan godišnji muzički festival pod nazivom INmusic. Organizatori su ove godine odlučili proširiti programski sadržaj festivala i uključiti organizacije civilnog društva pa tako i GONG. Na festivalu se nalazio šator u kojem su nevladine organizacije predstavljale svoje programske aktivnosti, a GONG je to činio ta dva dana na štandu na kojem su posjetiteljima dijeljeni letci, brošure, vodiči i slični materijali koje je GONG tijekom godina producirao pa smo tako, između ostaloga, informirali posjetitelje festivala putem letaka i brošura o: Zakonu o pravu na pristup informacijama; Idemo u grad Đ vodič za mlade kroz lokalnu samoupravu Grada Zagreba; Europa u razredu Đ edukativna brošura o Europskoj uniji; Zagovaranje Đ edukativna brošura o javnom zagovaranju i sl. Na štandu su sudjelovali GONG-ovi zaposlenici i volonteri.

Međunarodna suradnja

PROGRAM MEĐUNARODNA SURADNJA UKLJUČUJE RAZMJENU I PRIJENOS ZNANJA I ISKUSTAVA SA SRODNIM ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA I INSTITUCIJAMA U DRUGIM ZEMLJAMA.

1. Samostalni i partnerski projekti

Projekt “Recession as a development opportunity for NGOs in the Alpe Adria countries?” (Recesija kao razvojna mogućnost za OCD-ove u zemljama Alpa-Adrie)

GONG je tijekom 2010. godine sudjelovao kao partner u projektu “Recession as a development opportunity for NGOs in the Alpe Adria countries?” koji je provodila organizacija CNVOS iz Slovenije. Ostali partneri u projektu su bili: European House iz Mađarske; ALDE iz Italije i The World of NGOs iz Austrije.

Partneri u projektu su pripremili svatko za svoju državu pregled učinaka ekonomske krize na civilno društvo, na temelju upitnika slano organizacijama civilnog društva.

CNVOS je na temelju toga pripremio komparativnu analizu tih učinaka za sve države.

Također, u sklopu projekta organiziran je u svibnju studijski posjet organizacija iz Slovenije Hrvatskoj, tijekom kojeg su polaznici imali priliku posjetiti hrvatske institucije poput Ureda za udruge, Hrvatskog sabora, potom susresti se s predstavnicima Savjeta za razvoj civilnog društva i organizacija civilnog društva, a kako bi se upoznali sa zakonskim okvirom i uvjetima djelovanja civilnog društva u Hrvatskoj.

Projekt „POTEZ“

Crnogorska organizacija civilnog društva Centar za demokratsku tranziciju (CDT) zatražila je od GONG-a ustupanje prava na provedbu projekta Lotus u Crnoj Gori. Nakon što su prikupili sredstva za provedbu projekta, na sastanku GONG-a i CDT-a u studenome u GONG-u dogovorena je detaljna suradnja na projektu koji su nazvali POTEZ, a koji provode uz konzultacije i suradnju s GONG-om.

2. Treninzi, konzultacije i studijski posjeti

Studijski posjet Đ ISFED

Četiri osobe iz gruzijske organizacije ISFED (International Society for Free Elections and Democracy) te dvoje predstavnika gruzijskog ureda Nacionalnog demokratskog instituta posjetilo je u rujnu GONG. Osnovna namjera studijskog posjeta je bila upoznati ih s iskustvima GONG-a u vezi organizacijskog razvoja, održivosti organizacije, prikupljanja financijskih sredstava, ali i programima i projektima koje GONG provodi.

Također, tijekom četverodnevnog posjeta posjetili su i Hrvatski sabor te Kuću ljudskih prava i razgovarali s njihovim predstavnicima.

Konzultacije Đ CDT

Albert jedrejčić u prosincu je posjetio crnogorsku organizaciju CDT, kako bi im prenio iskustva GONG-a u vezi financijskog poslovanja.

Konzultacije Đ Hayat i NCHR

Član GONG-a Mihael Rukavina tijekom listopada i studenoga 2010. konzultirao je i educirao organizacije za promatranje izbora u Jordanu, Hayat i NCHR, u sklopu aktivnosti Nacionalnog demokratskog instituta.

3. Međunarodne konferencije, seminari, gostovanja i predstavljanje GONG-a

Konferencija OESS-a posvećena obilježavanju 20-te godišnjice donošenja Kopenhaškog dokumenta - Kopenhagen, Danska

Od 10. do 11. lipnja, Suzana Jašić, članica Vijeća GONG-a sudjelovala je na OESS-ovoj konferenciji u Kopenhagenu, posvećenoj obilježavanju 20-te godišnjice donošenja Kopenhaškog dokumenta u kojem su se države članice obvezale poštovati temeljne principe demokracije ljudskih prava. Kopenhaški dokument je bio kamen temeljac za uspostavljanje pravila za održavanje demokratskih izbora i institucionalizaciju međunarodnog promatranja izbora. Taj dokument je pionirski povezo demokraciju, ljudska prava i vladavinu prava, postavljajući standarde i za zaštitu prava nacionalnih manjina.

PASSO WIDE FORUM - Bruxelles, Belgija

Dragan Zelić je 6. listopada sudjelovao na PASSO WIDE FORU-u, pod nazivom „Good Governance Indicators for Sustainable development in Europe“ (Indikatori dobrog upravljanja za održivi razvoj u Europi), koji je održan u Bruxellesu, u organizaciji PASSO International Experts Group.

Forum for the Future of Democracy - Yerevan, Armenia

Suzana Jašić sudjelovala je na forumu Vijeća Europe pod nazivom “Forum for the Future of Democracy 2010 ‘Perspectives 2020: Democracy in Europe - principles and challenges’ “ koji je održan u Erevanu 19. i 20. listopada 2010. Fokus foruma bio je na promišljanju razumijevanja demokracije i njenih principa u aktualnom okruženju, kao dio promicanja europske debate o budućnosti te kao doprinos jačanju budućeg rada Vijeća Europe na području demokratizacije. Forum su 2005. godine pokrenuli čelnici država i vlada zemalja članica Vijeća Europe, a od tada se održava svake godine, okupljajući 400-ak sudionika iz 47 država članica i država promatračica.

HDIM Đ Varšava, Poljska

Iva Knešaurek sudjelovala je u prosincu na Roundtable on Availability of and Access to Effective Remedies in Electoral Disputes u organizaciji OESS/ODIHR-a. Iva je sudjelovala kao panelistica te je izložila mogućnosti ulaganja prigovora i žalbe iz perspektive hrvatskih izbornih zakona i prakse.

„Lisbon Treaty“ seminar Đ Bruxelles, Belgija

Sandra Pernar je sudjelovala u prosincu u Bruxellesu na **seminaru pod nazivom „Lisbon Treaty“**, u organizaciji CEDAG-a za predstavnike organizacija članica te platforme. Razlog za organizaciju seminara je bila činjenica da je lisabonski ugovor već godinu dana na snazi, a da su OECD-ovi malo napravili u smislu korištenja novih mogućnosti koje on pruža, posebice instrumenta Europske građanske inicijative.

4. Suradnja s međunarodnim organizacijama

Udruga „Politeia“

Politeia Đ udruga za građanstvo i demokraciju u Europi aktivna je u području (europskog) građanstva i okuplja organizacije koje zajedno rade i razmjenjuju iskustva u vezi pitanja koja se tiču aktivnog (europskog) građanstva, civilnog društva te edukacije za demokraciju.

Udruga je registrirana u Amsterdamu u ožujku 2008. godine. Osnivači su IPP (Instituut voor Publiek en Politiek - Amsterdam) i GONG.

Tijekom godine udruge su održavale kontakte i razmjenjivale informacije putem e-maila.

ENEMO

ENEMO (Europska mreža organizacija koje se bave promatranjem izbora) je grupa od 19 organizacija civilnog društva iz 17 zemalja s područja bivšeg Sovjetskog saveza te Centralne i Istočne Europe. Riječ je o organizacijama koje su vodeće domaće organizacije za promatranje izbora. ENEMO organizira međunarodne promatračke misije i do sada su organizacije članice promatrala više od 110 nacionalnih izbora u različitim europskim državama te trenirale više od 100.000 promatrača. GONG je jedan od organizacija osnivačica ENEMO-a i njegov član.

GONG je tijekom godine sudjelovao u nekoliko promatračkih misija ENEMO-a u Ukrajini i na Kosovu,

CEDAG

CEDAG (Europsko vijeće za neprofitne organizacije) je mreža europskih organizacija koja funkcionira kao europska platforma nacionalnih neprofitnih krovnih organizacija i nacionalnih organizacija od općeg interesa. GONG je krajem 2008. dobio pozivnicu da postane član CEDAG-a te je početkom 2009. to i postao.

Tijekom godine GONG je održavao kontakt i primao informacije od CEDAG-a putem e-maila, a Sandra Pernar je sudjelovala na seminaru u njihovoj organizaciji.

Organizacijski razvoj

1. Rad udruge

A. Vođenje udruge

U siječnju 2010. godine održana je redovita Skupština udruge na kojoj je usvojena odluka o promjeni Statuta, prvenstveno u cilju poboljšanja učinkovitosti funkcioniranja Vijeća GONG-a

Tijekom godine Vijeća GONG-a je bilo u sastavu: Dragan Bagić, Jelena Berković, Marijana Grbeša, Suzana Jašić, Vesna Kesić (predsjednica), Zdravko Petak, Hrvoje Stojčić, Marina Škrabalo i Nenad Zakošek (zamjenik predsjednice). Krajem godine Marijana Grbeša je predložila da bude isključena iz Vijeća zbog prevelikog broja drugih obaveza, te su na njeno mjesto članovi Vijeća kooptirali Đorđa Gardaševića

Na operativnoj razini, organizacijom je upravljao Izvršni odbor u sastavu: Sandra Pernar (izvršna direktorica), Albert Jedrejčić i Dragan Zelić (zamjenik direktorice).

Nadzor rada udruge u 2010. godini je obavljao Nadzorni odbor u sastavu: Jagoda Munić (predsjednica Nadzornog odbora), Gordan Bosanac (zamjenik predsjednice) i Albina Dlačić (članica).

U kolovozu je održan trodnevni sastanak Vijeća i Izvršnog odbora GONG-a na kojem je provedena evaluacija dosadašnjeg rada Vijeća GONG-a i raspravljen budući sastav Vijeća, donesene odluke o daljnjem radu Vijeća, razgovarano o načinima financiranja i samofinanciranja GONG-a te prodiskutiran plan aktivnosti GONG-a u narednom razdoblju, posebice u vezi parlamentarnih izbora.

B. Osoblje

GONG je u 2010. godinu ušao s 8 zaposlenih osoba, no taj se broj tijekom godine povećao. U siječnju je zaposlena osoba na mjesto asistentice na projektu "Provedba Aarhuške konvencije...", te u travnju dodatna osoba na mjesto stručne suradnice, prvenstveno na programu Izborni sustav. Dodatno, u studenom je zaposlena još jedna osoba na mjesto suradnice za odnose s javnošću. Time je GONG godinu zaključio s 11 zaposlenih osoba.

Osim stalno zaposlenih, GONG je povremeno surađivao s nizom vanjskih suradnika na različitim projektima (treneri, suradnici na projektu i sl.).

Krajem godine provedena je samoevaluacija i evaluacija svih zaposlenika.

C. Edukacija

- Albert Jedrejčić sudjelovao je na radionici „Strateški razvoj organizacija civilnog društva, I. Modul“, u organizaciji TACSO-o ureda u Hrvatskoj, zajedno s organizacijama Autonomni centar - ACT i Split zdravi grad, održanoj u ožujku, u Splitu.
- Albert jedrejčić je sudjelovao u Programu izobrazbe o društvenom poduzetništvu, na kome je edukaciju provodila Leley Miller iz britanske tvrtke Social Enterprise London, u ožujku, u organizaciji Zaklade za razvoj civilnog društva i British Council-a.
- Irena Pereša i Dragan Zelić pohađali su tijekom godine obrazovni program Akademije za politički razvoj
- Iva Knešaurek je sudjelovala na radionici „Od ideje do projektnog prijedloga“, u organizaciji udruge

IKS kroz program E-misija, održanoj u lipnju, u Dugome selu.

- Albert Jedrejčić je sudjelovao na edukaciji „Financijsko upravljanje za efektivne i samoodržive programe: 5 Praktični alati i Strategije za NVO-e“, u organizaciji MANGO - Management and accounting for nongovernmental organization), održanom u rujnu, u Oxfordu.
- Iva Knešaurek je sudjelovala na OSCE/ODIHR treningu za STO promatrače na izborima, u listopadu, u Sarajevu.
- Iva Knešaurek je sudjelovala na radionici o implementaciji odluka Europskog suda za ljudska prava, u organizaciji Centra za mirovne studije, održanoj u listopadu u Jezerčici.

D. Volonteri

Veliki broj volontera i članova aktivno je sudjelovalo u brojnim aktivnostima GONG-a, kao što su promatranje izbora, distribucija materijala i pomoć u organiziranju javnih predstavljanja GONG-a. Dodatno, tijekom 2009. godine u uredu GONG-a je na programskim djelatnostima angažirana jedna volonterka, što je začetak GONG-ova plana o ustrojavanju mogućnosti za volontiranje na programima GONG-a, što bi bilo od koristi za same volontere (studente ili tek diplomirane mlade profesionalce) u smislu iskustva, a za GONG u smislu doprinosa volontera radu zaposlenika.

Tijekom 2009. godine:

- 18 volontera zadovoljilo je uvjete članstva, a njih 11 je postalo članovima
- 2209 građanin nalazi se u bazi volontera i od toga 200 stalno aktivnih
- zabilježeno je oko 6000 volonterskih sati građana.

E. Prikupljanje financijske potpore

Tijekom 2010. financijski okvir poslovanja GONG-a uključivao je nekoliko kratkoročnih projekata (do 6 mjeseci) i nekoliko projekata na dulje razdoblje.

Kratkoročni projekti su uglavnom uključivali aktivnosti koje su se provodile na lokalnoj razini (projekt „Misli globalno, djeluj lokalno“, ali i projekte provedene na nacionalnoj razini (projekt „Zaštita i ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom“ te međunarodni projekt). Financijska potpora za projekt „Misli globalno, djeluj lokalno“ osigurana je od samih gradova u kojima se provodio: Opatije, Pazina i Rijeke, a za projekt na nacionalnoj razini od Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Projekti koje smo provodili u razdoblju od 12 i više mjeseci (projekti Europa u razredu, Provedba Aarhuške konvencije, 20 godina izbora itd.) su financirani od Europske unije i Balkan Trusta. Također, tijekom godine je korištena druga godina trogodišnje potpore zagovaračkim aktivnostima GONG-a od strane Instituta Otvoreno društvo te prva godina trogodišnje institucionalne potpore Nacionalne zaklade. Tijekom godine GONG je radio i na dodatnom prikupljanju financijskih sredstava i u tu je svrhu GONG napisan određeni broj projektnih prijedloga i aplicirao na različite natječaje za dodjelu financijskih sredstava organizacijama civilnih udruga, prvenstveno u svrhu osiguravanja sufinanciranja tekućih EU projekata. Do kraja godine još uvijek nisu poznati rezultati natječaja u dvije linije programa IPA 2008, te odluku o njima očekujemo početkom 2011. godine, kao i odluku o rezultatima natječaja IPA Mladi na tržištu rada.

Predstavnica GONG-a sudjelovala je u listopadu u pripremi Sektorske analize za program IPA 2011, u organizaciji Ureda za udruge. Kao jedno od prioritarnih područja programa predviđena je podrška izgradnji transparentnog i dobrog upravljanja te slijedom toga očekujemo mogućnosti za prikupljanje sredstava iz IPA fonda i u narednoj godini.

Velik uspjeh tijekom posljednjih nekoliko godina postignut je u diversifikaciji izvora financijskih sredstava za aktivnosti GONG-a. U svakom trenutku smo aktivnosti provodili uz financijsku potporu najmanje 8 različitih domaćih i stranih donatora, umanjujući time ovisnost o samo jednom od njih. No, velik izazov u

budućnosti će biti priprema za strukturne fondove EU.

Korak ka osiguravanju samoodrživosti udruge predstavlja osnivanje GRIF odjela (Gong računovodstvo i financije) - djelatnosti čiji je cilj stjecanje prihoda za samofinanciranje GONG-a, a o kojemu je više već napisano ranije u izvještaju (u dijelu u vezi Programa Aktivni građani). GRIF odjel posluje uspješno od samog osnutka i doprinosi osnovnom cilju zbog kojeg je i osnovan, samofinanciranju GONG-a.

F. Sastanci

Zaposlenici GONG-a održali su brojne sastanke s predstavnicima Vlade, Hrvatskog Sabora, DIP-a, USKOK-a, više ministarstava (Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo uprave...), lokalnih vlasti, političkih stranaka, medija, organizacija civilnoga društva i drugih institucija.

Također, GONG su posjetile brojne međunarodne organizacije te predstavnici Europske unije i većeg broja stranih veleposlanstava u RH (američkog, kanadskog, nizozemskog, norveškog...). Jelena Berković u studenom je sudjelovala na konzultacijama s europskim povjerenikom za proširenje Štefanom Füleom, nakon objave Izvješća o napretku Hrvatske u 2010.

2. Suradnja s medijima

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavili smo razvijati partnerske odnose s medijima i novinarima u Hrvatskoj.

Aktivnosti i projekti GONG-a su tijekom izvještajnog razdoblja zabilježili **više od 500 pojavljivanja u nacionalnim i lokalnim medijima** - TV i radio stanicama, novinama i Internet portalima. Pored toga, audio i video spotovi GONG-a o pravu na pristup informacijama (kampanja je provedena u rujnu i listopadu), su emitirani u programu javne nacionalne televizije, bez naknade.

Dodatno: Kako bi komunikacije GONG-a postale učinkovitije, a GONG maksimalno iskoristio sve svoje resurse i potencijale u komuniciranju i ostvarivanju svojih poruka, počela je izrada Komunikacijske strategije. Trenutačno (siječanj 2011.) se radi na analizi učinkovitosti dosadašnje unutarnje i vanjske komunikacije, nakon čega (veljača) će se pristupiti definiranju ciljeva komunikacije i (ožujak, travanj) načina njihovog ostvarivanja. Svrha projekta/programa/strategije je identificirati i dosljedno slati temeljne poruke GONG-a prema prioritnim publikama (članstvo, donatori, civilno društvo, donositelji političkih odluka, ...) kroz usustavljene kanale komunikacije.

NA KRAJU!

Poseban doprinos GONG-a

- Kao i ranijih godina, GONG je sudjelovao na konzultacijama s predstavnicima Delegacije Europske unije pred sastavljanje Izvješća o napretku Hrvatske te dao doprinos izradi tog dokumenta u područjima kojima se udruga bavi.
- U 2010. godini je objavljen Human Rights Report američkog State Departmenta za 2009. godinu, u kojem se referira na izvještaj GONG-a o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama, kao i na izvještaj o izborima.

Financijski izvještaj 2010.

Bilanca	
Aktiva	
Financijska imovina	555,050
Nefinancijska Imovina	52,860
Ukupna aktiva	607,910

Račun prihoda i rashoda	
Prihodi	
Prijenos iz 2010.g./Prihod budućeg razdoblja	430,000
Prihodi iz proračuna Republike Hrvatske i proračuna lokalne samouprave	215,076
Prihodi od članarina	1,080
Prihodi od vlastite djelatnosti	302,512
Prihodi od donacija građana	510
Prihodi od ugovorenih donacija	2,604,572
Ostali prihodi	7,103
Ukupno prihodi	3,560,853

Pasiva	
Obveze	687,744
Vlastiti izvori	-79,834
Ukupna pasiva	607,910

Rashodi	
Rashodi za zaposlene	1,356,990
Materijalni rashodi	883,207
Transferi donacija partnerima	687,998
Financijski rashodi	36,155
Ostali rashodi	32,333
Ukupno rashodi	2,996,683

Višak prihoda **564,170**

GONG je organizacija civilnog društva koja se financira od potpora i donacija (domaćih i stranih) dobivenih za realizaciju projekata i aktivnosti u okviru svoje misije. Financijska sredstva se aktivno prikupljaju kroz prijave na javne natječaje i pozive, obraćanjem javnosti i podržavateljima te realizacijom vlastite djelatnosti (samofinanciranjem).

Fiskalna godina traje od 01.01. do 31.12. Financijski izvještaj obuhvaća bilancu, račun prihoda i rashoda i pregled troškova po grupama. Svi navedeni iznosi su u HRK.

Pregled troškova po grupama			
Plaće		Ostali troškovi	
Neto plaće zaposlenika	773,401	Honorari i studentski ugovori	91,399
Plaće porezi, doprinosi i davanja	583,589	Knjigovodstvene usluge	59,040
Ukupno plaće	1,356,990	Uredski materijal	22,699
		Oprema i održavanje	24,143
		Najam ureda	27,512
		Režije	61,741
		Komunikacije (Internet, telefon, poštarina)	90,900
		Audio, video i tiskani materijali	72,465
		Putni troškovi i smještaj (izbori, edukacije, konferencije, okrugli stolovi, tribine, sastanci)	177,341
		Reprezentacija (edukacije, konferencije, okrugli stolovi, tribine, sastanci)	46,739
		Stručna usavršavanja zaposlenika	25,431
		Financijski rashodi i bankarske usluge	36,155
		Evaluacija i konzalting	48,000
		Računalne usluge	68,520
		Transferi donacija partnerima	687,998
		Ostali troškovi	99,610
		Ukupno ostali troškovi	1,639,693
		Ukupno troškovi	2,996,683

Posebna **zahvala**

GONG je neprofitna organizacija koja ovisi o potporama i donacijama. Bez potpore donatora, GONG ne bi bio u mogućnosti ostvariti predviđene ciljeve.

Donacije u novcu

do 2.000

Aposteriori d.o.o.
Fakultet političkih znanosti
MAP savjetovanja d.o.o.

do 5.000

Hypo Leasing d.o.o.
Mesna industrija braća Pivac

do 15.000

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih
integracija RH
PLAN-ART d.o.o.

do 20.000

Grad Zagreb

do 50.000

Grad Rijeka
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH
Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske, Zagreb

do 80.000

Ministarstvo obitelji, branitelja i
međugeneracijske
solidarnosti RH

do 150.000

Balkanska zaklada za demokraciju, Beograd

do 490.000

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva,
Zagreb

do 600.000

Institut Otvoreno društvo, Budimpešta

do 1.300.000

Europska unija

Donacije u uslugama i dobrima

do 3.000 (po pravnoj osobi)

Prostor i štandove za odvijanje naših aktivnosti
ustupile su nam bez naknade mnoge jedinice
lokalne samouprave, gradske institucije i druge.
Radio prostor ustupile su nam bez naknade
mnoge radio postaje. Zahvaljujemo se na
velikodušnoj potpori i suradnji.

do 20.000

Microsoft korporacija

